2107.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

("Službeni list Crne Gore", br. 117/26 od 07.08.2026)

Proglašavam Zakon o zaštiti prirode, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Osamnaestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 31. jula 2026. godine.

Broj: 01-009/26-1396/2

Podgorica, 03. avgust 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,

Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Osamnaestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 31. jula 2026. godine, donijela je

ZAKON

O ZAŠTITI PRIRODE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način zaštite i očuvanja prirode.

Izuzeće od primjene

Član 2

Ovaj zakon ne primjenjuje se:

1) na patogene; i

2) na genetičke resurse za koje su pristup i podjela dobiti uređeni specijalizovanim međunarodnim instrumentima koji su usklađeni sa ciljevima Konvencije o biološkoj raznovrsnosti i Protokola iz Nagoje.

Ciljevi zaštite prirode

Član 3

Zaštita prirode sprovodi se radi:

1) očuvanja i unaprjeđivanja biološke, geološke i predione raznovrsnosti;

2) očuvanja i unaprjeđivanja prirodnih dobara;

3) usklađivanja ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i racionalnim korišćenjem neobnovljivih prirodnih vrijednosti i resursa, radi njihovog trajnog očuvanja;

4) sprečavanja aktivnosti sa štetnim uticajem na prirodu koje su posljedica zavisnosti ekonomskog rasta i upotrebe prirodnih resursa;

5) očuvanja zaštićenih prirodnih dobara;

6) očuvanja prirodnih svojstava zemljišta, očuvanja kvaliteta, količine i dostupnosti vode, uključujući i kvalitet morske vode i obale.

Djelatnost od javnog interesa

Član 4

Očuvanje i zaštita prirode i upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima su djelatnosti od javnog interesa.

Sprovođenje zaštite prirode

Član 5

Zaštita prirode obuhvata:

1) zaštitu i očuvanje flore, faune, gljiva, njihovih staništa i geomorfoloških pojava;
2) proglašavanje zaštičenih prirodnih dobara i njihovo upravljanje radi očuvanja i unaprjeđenja stanja;
3) zaštitu svih ugroženih, rijetkih autohtonih vrsta;
4) utvrđivanje i procjenu stanja pojava i procesa u prirodi;
5) sprovođenje mjera zaštite i očuvanja prirode;
6) utvrđivanje smjernica i uslova za zaštitu prirode u prostorno planskoj dokumentaciji, na svim nivoima razvojnih i regulacionih planova, koncesionim dokumentima, razvojnim programima i programima upravljanja prirodnim resursima (rudarstvu, energetici, saobraćaju, vodoprivredi, poljoprivredi, šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, turizmu, akvakulturi i drugim djelatnostima od uticaja na prirodu);
7) sprovođenje mjera zaštite i očuvanja prirode koje imaju za cilj eliminisanje i ublažavanje negativnih uticaja na staništa i vrste;
8) uspostavljanje sistema upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima;
9) povezivanje i usklađivanje sistema zaštite prirode sertifikovanim međunarodnim ugovorima i preuzetim obavezama;
10) podsticanje naučnog i stručnog rada u oblasti zaštite i očuvanja prirode;
11) podsticanje održive valorizacije usluga ekosistema.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 7

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) alohtona vrsta je strana vrsta divljih biljaka, životinja i/ili gljiva koja je u ekosisteme Crne Gore dospjela namjernim ili nenamjernim unošenjem;
2) areal je prirodno područje rasprostranjenosti divljih vrsta biljaka, životinja i/ili gljiva;
3) autohtona vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i/ili gljiva koja je prirodno rasprostranjena u ekosistemima Crne Gore;
4) banka gena je specijalizovana kolekcija živog biljnog i životinjskog materijala i gljiva, koja se sakuplja, skladišti i razmnožava u strogo kontrolisanim i specifičnim uslovima;
5) biološka raznovrsnost (biodiverzitet) je raznovrsnost svih živih organizama koji su sastavni djelovi ekosistema, a uključuje raznovrsnost unutar vrsta, između vrsta, životnih zajednica kao i raznovrsnost ekosistema;
6) biotehnologija je svaka tehnološka primjena koja koristi biološke sisteme, žive organizme ili njihove derivate kako bi se napravili ili izmijenili proizvodi ili procesi za specifične namjene;
7) cirkus sa živim životinjama je putujuća predstava koja kombinuje akrobatske, klovnovske i tačke sa dresiranim životinjama;
8) crvena knjiga je javno dostupna naučna studija sa pregledom procjene ugroženosti divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva urađena u skladu sa kategorijama ugroženosti i kriterijumima za procjenu ugroženosti Međunarodne unije za očuvanje prirode (IUCN);
9) crvena lista je spisak ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva urađen u skladu sa kategorijama ugroženosti i kriterijumima za procjenu ugroženosti Međunarodne unije za očuvanje prirode (IUCN);
10) derivat je bilo koji obrađeni dio biljke, životinje ili gljive, kao i njihove tjelene tečnosti organskog porijekla koji u većini slučajeva nije prepoznatljiv na prvi pogled (kozmetički, prehrambeni prozvodi)

11) dio (djelovi) su organski ili neorganski djelovi biljaka, životinja ili gljiva bilo svježi ili obrađeni a koji su prepoznatljivi na prvi pogled (koža, djelovi kože, rogovi, zubi, kljove, kandže, perje, kosa, jaja, meso, drvo (paneli, klipovi, pilotina), korijenje, listovi, cvjetovi, plodovi, krtole, sjeme, proizvodi kao što su muzički instrumenti (gitara, violina, gudalo, dirke) koža ili drugi odjevni predmeti i dodaci (kaiš, ručne torbe, cipele i novčanici);

12) divlje vrste biljaka, životinja i/ili gljiva su vrste i podvrste koje nijesu nastale pod uticajem čovjeka kao posljedica vještačkog odabira (odabir i uzgoj u svrhu dobijanja pasmina pripitomljenih životinja i sorti kultivisanih biljaka) ili genetičke modifikacije nasljednog materijala tehnikama moderne biotehnologije;

13) dužna pažnja je način postupanja fizičkih ili pravnih lica koji podrazumijeva obavezu pristupa genetičkim resursima i tradicionalnom znanju povezanom sa genetičkim resursima kao i obavezu pravedne raspodjele koristi na osnovu međusobno dogovorenih ugovornih uslova, u skladu sa zakonom;

14) ekološka mreža (Natura 2000 i Emerald) je skup područja koja se proglašavaju u cilju zaštite i očuvanja određenih staništnih tipova i vrsta od interesa za Crnu Goru i Evropsku uniju, koja su određena u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;

15) ekološki integritet područja ekološke mreže je očuvana prirodna struktura područja, radi obezbjeđenja ekoloških funkcija neophodnih za dugotrajni opstanak ciljnih staništnih tipova i vrsta tog područja;

16) ekološki koridor je ekološka veza koja omogućava kretanje populacijama živih organizama sa jednog lokaliteta na drugi i doprinosi genetičkoj povezanosti populacija vrsta;

17) ekosistem je dinamična cjelina zajednica biljaka, životinja, gljiva i mikroorganizama i njihove nežive okolike koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica te uključuje staništne tipove, staništa vrsta i populacije vrsta.

18) ekosistemski pristup je integrisano upravljanje ljudskim aktivnostima u svrhu održavanja prirodne očuvanosti i integriteta ekosistema i preduzimanje mjera na smanjenju i sprječavanju negativnih uticaja na ekosistem, u cilju održavanja i održivog korišćenja usluga ekosistema;

19) endemična vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja ili gljiva koja je veoma ograničena u svom prirodnom rasprostranjenju;

20) ex situ očuvanje je način čuvanja, gajenja i razmnožavanja komponenata biološke raznovrsnosti van njihovih prirodnih nalazišta (staništa), prihvatilištima, akvarijumima, terarijumima, laboratorijama, botaničkim baštama i geološke raznovrsnosti (stijena, ruda, minerala, kristala i fosila) u muzejima i zbirkama pojedinaca;

21) eutanazija je indukovana smrt životinje koja je izvršena na human način;

22) genetička raznovrsnost (diverzitet) je ukupna raznovrsnost gena sadržanih u svim pojedinačnim vrstama divljih biljaka, životinja, gljiva, algi i mikroorganizama;

23) genetički resurs je genetički materijal stvarne ili potencijalne vrijednosti;

24) genetički materijal je bilo koji materijal živih organizama (biljaka, životinja, gljiva, algi, mikroorganizama) koji sadrži funkcionalne jedinice nasljeđa;

25) geološki objekat (minerali, kristali i stijene) je objekat na i ispod površine zemlje oblikovan dugotrajnim prirodnim procesima (geotektonski procesi, vulkanske, magmatske, hidrogeološke aktivnosti i rad lednika);

26) geonasljeđe su sve geološke, geomorfološke, pedološke i posebne arheološke vrijednosti nastale tokom formiranja litosfere, njenog morfološkog uobličavanja i međuzavisnosti prirode i ljudskih kultura;

27) holotip je originalni primjerak divlje vrste biljaka, životinja ili gljiva na osnovu kojeg se vrši opis vrste i određuje njen naziv;

28) in situ očuvanje je očuvanje prirodnih ekosistema i staništa, održavanje i revitalizacija divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva sposobnih za opstanak u prirodnoj sredini, očuvanje kultivisanih biljaka i domaćih životinja u sredini u kojoj su razvili svoje specifičnosti i očuvanje pojava geodiverziteta na mjestu nastanka ili nalazišta stijena, ruda, minerala, kristala i fosila;

29) indikatorska vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva čiji ekološki status ukazuje na status drugih vrsta i opšte stanje u ekosistemu, a koje su osjetljive na promjene uslova u životnoj sredini i koriste se za procjenu opšteg stanja;

30) introdukcija je namjerno ili nenamjerno unošenje pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja ili gljiva na teritoriju i u ekosisteme koje do tada nijesu prirodno nastanjivale;

31) invazivne strane vrste su strane vrste biljaka, životinja ili gljiva čije uvođenje i širenje, mijenja i može ugroziti ekosisteme, staništa i vrste;

32) ilegalna trgovina vrstama je trgovina koja se obavlja u prekograničnom prometu ili u državi, a bez neophodnih potvrda o porijeklu, pasoša ili dozvole;

33) iščezla vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja ili gljiva koja je nestala sa teritorije Crne Gore prije više godina, ili za koju se opravdano sumnja da je nestala;

34) korišćenje genetičkih resursa je sprovođenje istraživanja i razvoja na genetičkom i/ili biohemijskom sastavu genetičkih resursa, uključujući i primjenu biotehnologije;

35) korisnik genetičkih resursa je fizičko ili pravno lice koje koristi genetičke resurse ili tradicionalno znanje povezano sa genetičkim resursima;

36) kristal je mineral koji ima pravilnu unutrašnju građu i pravilan spoljašnji oblik i ogleda se u geometrijski pravilnim, glatkim i sjajnim površinama;

37) međunarodno priznat sertifikat o usklađenosti je dokaz da je genetičkim resursima na koje se sertifikat odnosi, pristupljeno na način koji je u skladu sa prethodno argumentovanim pristankom i međusobno dogovorenim uslovima, kao i zakonom ili propisima kojima je uređen pristup i raspodjela koristi koji važe u državi iz koje je strana ugovornica koja daje prethodno argumentovan pristanak za pristup genetičkim resursima;

38) međusobno dogovoreni uslovi se utvrđuju ugovorom zaključenim između imaoca genetičkih resursa ili tradicionalnog znanja povezanog sa genetičkim resursima i korisnika genetičkog resursa, kojim su utvrđeni konkretni uslovi za pravičnu raspodjelu koristi koja proizlazi iz korišćenja genetičkih resursa ili tradicionalnog znanja povezanog sa genetičkim resursima, koji može uključivati i dodatne uslove korišćenja, kao i uslove za naknadnu primjenu i komercijalizaciju;

39) migratorna vrsta je vrsta ili podvrsta divlje životinje čija cjelokupna populacija ili bilo koji geografski izdvojeni znatni dio populacije redovno prelazi nacionalne granice;

40) mineral je samorodni homogeni hemijski elemenat ili jedinjenje u vidu kristalizovane ili amorfne materije, određene strukture, oblika i sastava, osim mineralnih sirovina;

41) mjere posebnog režima saobraćaja obuhvataju područje, ograničenja inteziteta saobraćaja, vrsta prevoznih sredstava, pogonskih agregata, vrijeme trajanja ograničenja, mogućnost naknade za prevozna sredstva koja se koriste za kopneni, morski i vazdušni saobraćaj u području posebnog režima saobraćaja;

42) najbolja praksa je kombinacija postupaka, instrumenata ili mehanizama, koje udruženje korisnika genetičkih resursa ili druge zainteresovane strane razvijaju i nadgledaju;

43) očuvanje i zaštita prirodnih staništa i vrsta su mjere koje se sprovode za njihovo dugoročno održavanje;

44) odomaćena vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja ili gljiva koja je odvojena od procesa prirodne selekcije i podvrgnuta režimu vještačke selekcije;

45) odluka o preventivnoj zaštiti je skup mjera i uslova kojima se određuje rok preventivne zaštite, upravljač, način i stepen zaštite, korišćenja, uređenja i unapređenja preventivno zaštićenog područja, koju donosi nadležni organ;

46) održivo korišćenje prirodnih resursa je korišćenje prirodnih resursa na način i u obimu koji ne dovodi dugoročno do njihovog smanjenja;

47) opasna divlja vrsta životinje je divlja vrsta životinje koja zbog svojih bioloških ili fizioloških specifičnosti, i/ili ponašanja, može prouzrokovati ozbiljnu povredu ili smrt ljudi ili domaćih životinja;

48) paleontološki objekat je geološki objekat kod kojeg se u stijenskoj masi nalaze sačuvani ostaci živih bića koja su nekada naseljavala zemlju (fosili), kao i tragovi njihove životne aktivnosti;

49) pećinski nakit je nakit nastao taloženjem kalcijum-karbonata ili drugog jedinjenja u speleološkim objektima (stalaktiti, stalagmiti, stalagnati, stubovi, kadice, salivi i heliktiti);

50) pećinski sediment je riječni ili drugi materijal (pijesak, šljunak, glina, blokovi stijena) nataložen ili na drugi način odložen u speleološkim objektima;

51) područje je geografski ograničen prostor;

52) podvrsta je grupa jedinki ili populacija jedne vrste koja je morfološki i geografski jasno odvojena od druge grupe jedinki ili populacija iste vrste, a koje ne moraju biti međusobno reproduktivno izolovane;

53) ponovni izvoz je izvoz jedinke koja je prethodno uvezena u Crnu Goru;

54) ponovno uvođenje u prirodu (reintrodukcija) je naseljavanje vrsta biljaka, životinja ili gljiva na njihovo prirodno stanište, odnosno na području gdje je vrsta nekada živjela, a čiji ekološki uslovi još uvijek omogućavaju opstanak njihovih populacija kao divlje vrste;

55) populacija je prostorno i vremenski integrisana grupa jedinki iste vrste biljaka, životinja ili gljiva koja

raspolaže zajedničkim skupom nasljednih faktora, naseljava određeno područje, pripada određenom ekosistemu, a u okviru koje su jedinke međusobno povezane prvenstveno odnosima reprodukcije;

56) povoljni status očuvanosti stanišnog tipa je stanje stanišnog tipa u kojem je njegovo područje rasprostranjenosti stabilno ili je u porastu i kada se struktura i funkcije neophodne za njegovo dugoročno očuvanje održavaju i prisutni su ili će biti prisutni u bliskoj budućnosti i kada je status očuvanja njihovih tipičnih vrsta povoljan;

57) povoljni status očuvanosti vrste je stanje u kojem divlje vrste biljaka, životinja ili gljiva imaju perspektivu dugoročnog opstanka u svom prirodnom staništu, pri čemu se područje rasprostranjenosti vrste vremenom ne smanjuje niti postoji vjerovatnoća da će se u predvidljivoj budućnosti smanjiti i pri čemu će se obezbijediti postojanje dovoljno velikog staništa za održavanje njenih populacija na dugoročnoj osnovi;

58) praćenje stanja prirode (monitoring) je plansko, sistematsko i kontinuirano praćenje stanja prirode, odnosno djelova biološke i predione raznovrsnosti;

59) predio (pejzaž) je dio prostora čiji je karakter rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih faktora;

60) prediona raznovrsnost je strukturiranost prostora nastala u interakciji (međudejstvu) prirodnih i/ili stvorenih predionih elemenata određenih bioloških, klimatskih, geoloških, geomorfoloških, pedoloških, hidroloških, kulturno-istorijskih i sociolоških obilježja;

61) prekogranični promet je uvoz,i unošenje sa mora na teritoriju Crne Gore, izvoz ili ponovni izvoz sa teritorije Crne Gore i tranzit preko teritorije Crne Gore primjeraka divljih vrsta, njihovih djelova i derivata;

62) prenošenje je svaki vid namjerne fizičke promjene lokacije primjeraka koja se vrši unutar teritorije Crne Gore;

63) prihvatilište za divlje životinje je prostor u kojem privremeno ili trajno borave živi primjerci divljih vrsta životinja koji su pronađeni napušteni, iscrpljeni, bolesni, povrijeđeni, ranjeni ili otrovani, u svrhu njihovog liječenja i oporavka radi povratka u prirodu, kao i živi primjerci divljih vrsta životinja oduzetih ili zaplijenjenih od strane nadležnih organa zbog prekograničnog prometa, trgovine, uzgoja ili držanja u zatočeništvu suprotno ovom zakonu, propisima donijetim na osnovu ovog zakona i/ili potvrđenim međunarodnim ugovorima;

64) primjerak je živa ili neživa jedinka vrste divljih biljaka, životinja ili gljiva, njihov dio ili derivat za koja se na osnovu pratećih dokumenata (pakovanje, oznake ili etikete) ili drugih okolnosti, može utvrditi da su djelovi ili derivati životinja, biljaka, ili gljiva;

65) prioritetna vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja ili gljiva koje su ugrožene i za čije je očuvanje, zbog veličine njihove rasprostranjenosti u prirodi odgovorna Crna Gora i Evropska unija, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima;

66) prioritetni stanišni tip je stanišni tip od posebnog interesa za čiju zaštitu je odgovorna Evropska unija i Crna Gora u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;

67) prirodni resursi su prostor, neobnovljivi (mineralne sirovine, treset, nafta, minerali, zemni gas) i obnovljivi (vode, šume, obnovljivi gasovi, obnovljivo zemljište, obala i kanali, biološka dobra) djelovi prirode koje čovjek koristi u privredne svrhe;

68) prirodno dobro je resurs koji potiče iz prirode i postoji bez ljudskog djelovanja, kao što su voda, vazduh, zemljište, šume i rudna bogatstva. Koristi se za zadovoljenje ljudskih potreba i ima ekološku, ekonomsku i društvenu vrijednost;

69) prirodno stanište je kopneno ili morsko područje, koje je određeno po geografskim, abiotskim i biotskim osobinama, bez obzira da li su prirodna ili poluprirodna;

70) pristup je pribavljanje genetičkih resursa ili tradicionalnog znaja povezanog sa genetičkim resursima u zemlji koja je strana ugovornica Protokola iz Nagoje;

71) projekat, odnosno planirani zahvat je građenje, rekonstrukcija, instaliranje, demontaža i uklanjanje objekata, postrojenja ili sistema, sanacija, uređenje terena i plaža, eksploatacija mineralnih sirovina, voda, šuma i ostalih prirodnih resursa, kao i druge aktivnosti kojima se vrši privremeno ili trajno djelovanje čovjeka koje može značajno negativno uticati na prirodu;

72) promet divljih vrsta biljaka, životinja ili gljiva je kupoprodaja, unos, iznos, uvoz, izvoz, reeksport i unos sa mora divljih vrsta biljaka, životinja ili gljiva, njihovih prepoznatljivih djelova ili derivata u Crnu Goru i iz Crne Gore;

73) ranjiva vrsta je vrsta divljih životinja, biljaka ili gljiva koja nije ni krajnje ugrožena ni ugrožena, ali joj prijeti opasnost da će u prirodnim uslovima biti ugrožena u bliskoj budućnosti;

74) reliktna vrsta je vrsta divljih životinja, biljaka ili gljiva koja je u dalekoj prošlosti imala široko rasprostranjenje, a čiji je sadašnji areal sveden na prostorno male djelove, odnosno ostatke nekadašnjeg;

75) režim zaštite je skup mjera i uslova kojima se određuje način i stepen zaštite, korišćenja, uređenja i unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra;

76) rijetka vrsta je vrsta divljih životinja, biljaka i/ili gljiva sa malom populacijom koja nije ugrožena ili ranjiva, ali rizik za to postoji. Vrsta se nalazi na ograničenim geografskim područjima ili je u manjem broju rasprostranjena na širem području;

77) rizik u prirodi je mogućnost da će neka aktivnost posredno ili neposredno prouzrokovati štetu prirodi;

78) speleološki objekat je prirodno formirana podzemna šupljina u obliku kanala, hodnika ili dvorana različitih dimenzija, nagiba i izgleda nastala prirodnim procesima prvenstveno u krečnjacima i dolomitima i drugim stijenama;

79) speleološki registar je baza podataka o speleološkim objektima;

80) stanišni tip su sva prirodna staništa sličnih ili istih biotičkih i abiotičkih karakteristika;

81) stanište vrste je okruženje koje karakterišu specifični abiotski i biotski faktori u kojima vrsta živi u bilo kojoj fazi biološkog ciklusa;

82) status očuvanosti prirodnog staništa je rezultat skupa uticaja koji djeluju na stanišni tip i njegove tipične vrste, a koji mogu uticati na dugoročnu prirodnu rasprostranjenost, strukturu i funkcije staništa i na dugoročni opstanak tipičnih vrsta tog stanišnog tipa;

83) status očuvanosti vrste je rezultat skupa uticaja koji djeluju na tu vrstu i koji bi mogli uticati na dugoročnu prirodnu rasprostranjenost i brojnost populacije;

84) tipična vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva čije prisustvo ili odsustvo je od značaja za ostatak biogenocenoze (ekosistema);

85) tradicionalno znanje povezano sa genetičkim resursima je znanje koje posjeduje autohtona ili lokalna zajednica, a koje je relevantno za korišćenje genetičkih resursa i koje je kao takvo definisano međusobno dogovorenim uslovima koji se primjenjuju pri korišćenju tih resursa;

86) tranzit je transport primjerka divlje vrste biljaka, životinja ili gljivai preko teritorije Crne Gore, koje se dopremaju poznatom primaocu van teritorije Crne Gore koji se odvija pod nadzorom nadležnih institucija;

87) udruženje korisnika genetičkih resursa je organizacija koja zastupa interese korisnika genetičkih resursa i koja je uključena u razvoj i nadgledanje najboljih praksi;

88) ugrožena vrsta je vrsta divljih biljaka, životinja i gljiva kojoj prijeti opasnost da će iščeznuti u prirodnim uslovima u bliskoj budućnosti;

89) unos sa mora je unošenje u Crnu Goru pojedinih divljih vrsta biljaka ili životinja, koje su uzete u morskom okruženju i unose se direktno iz morskog okruženja, koje nije pod jurisdikcijom ni jedne države, uključujući vazdušni prostor iznad mora, morsko dno i podmorje;

90) upravljanje je plansko sprovođenje mjera očuvanja, zaštite, unapređenja, korišćenja i praćenja stanja prirodnih vrijednosti, radi ostvarivanja ciljeva zaštite i održivog korišćenja prostora.

91) uzgoj podrazumijeva preduzete mjere koje obezbjeđuju održavanje i namjerno povećavanje broja jedinki u vještačkim uslovima;

92) uzgojeni primjerak je primjerak koji nije uzet iz prirode i koji je nastao u vještačkim uslovima;

93) vrsta je grupa prirodnih populacija u okviru kojih se jedinke međusobno slobodno ukrštaju i daju potomstvo, a reproduktivno su izolovane od drugih vrsta;

94) zamka je sredstvo namijenjeno za zadržavanje ili hvatanje životinja kojim se sprječava njihovo slobodno kretanje;

95) zaštićeno područje je geografski jasno definisan prostor kojim se upravlja radi dugoročne zaštite prirode, pratećih ekosistemskih usluga i kulturnih vrijednosti;

96) zaštitni pojas (zaštitna zona) je prostor izvan granica zaštićenog područja, koji se može odrediti prilikom ustanovljavanja tih područja, radi sprječavanja, odnosno ublažavanja spoljnih negativnih uticaja na ta područja;

97) zbirka je skup uzoraka genetičkih resursa i povezanih informacija koje su prikupljene i skladištene u posjedu javnih ili privatnih subjekata;

98) zelene površine su livade, pašnjaci, šuma, građevinsko zemljište;

99) stanište unutar zaštićenog prirodnog dobra je stanište vrsta za koje je neko područje klasifikovano kao

posebno zaštićeno područje ili svako prirodno stanište ili stanište vrsta za koje je neko područje određeno kao posebno područje očuvanja.

II. SUBJEKTI ZAŠTITE I OČUVANJA PRIRODE

Subjekti zaštite i očuvanja prirode

Član 8

Zaštitu i očuvanje prirode u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuju i aktivno sprovode: organi državne uprave, organi uprave, organi lokalne samouprave i lokalne uprave, upravljači zaštićenih prirodnih dobara, pravna lica, međunarodne organizacije koje djeluju na teritoriji Crne Gore, nevladine organizacije i građani (u daljem tekstu: subjekti zaštite).

Nevladine organizacije kao subjekti zaštite i očuvanja prirode

Član 9

Nevladine organizacije učestvuju u zaštiti i očuvanju prirode u skladu sa svojim programima.

Država podstiče učešće nevladinih organizacija u donošenju i realizaciji odluka i mjera od značaja za zaštitu i očuvanje prirode.

III. DOKUMENTI ZAŠTITE I OČUVANJA PRIRODE

Vrste dokumenata zaštite prirode

Član 10

Dokumenti očuvanja i zaštite prirode su:

1) Strategija biodiverziteta;

2) Planovi upravljanja i godišnji programi upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima;

3) Studije zaštite i studije revizije zaštićenih područja;

4) Crvene knjige i crvene liste;

5) Lokalni akcioni planovi za biodiverzitet.

Planovi i programi iz stava 1 tačka 1 moraju biti usklađeni sa strateškim dokumentom kojim se kreira politika zaštite i očuvanja prirode i biodiverziteta.

Strateški dokument kojim se kreira politika zaštite i očuvanja prirode i biodiverziteta se izrađuje u skladu s propisima kojima je uređena oblast o postupku izrade, usklađivanju i praćenju sprovođenja strateških dokumenata.

Strateškim dokumentom iz stava 3 se mogu utvrditi akcioni planovi za vrste.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet

Član 11

Lokalni akcioni planovi za biodiverzitet, radi sprovođenja strateškog dokumenta kojim se kreira politika zaštite i očuvanja prirode i biodiverziteta i očuvanja i zaštite prirode na lokalnom nivou donose nadležni organi lokalne samouprave.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet donosi se za period od pet godina.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet sadrži:

1) opis prirodnih vrijednosti područja jedinice lokalne samouprave;

2) podatke o zaštićenim prirodnim dobrima na tom području;

3) podatke o mjerama zaštite prirodnih vrijednosti područja;

4) negativan uticaj na zaštićena prirodna dobra;

5) finansijska sredstva za sprovođenje mjera zaštite prirode;

6) izazove zaštite i sprovođenja mjera zaštite prirode;

7) mjere i aktivnosti za sprovođenje plana sa utvrđenim prioritetima i druge elemente od značaja za zaštitu prirode.

Izvještaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za biodiverzitet svake godine sačinjava nadležni organ lokalne uprave i dostavlja organu uprave.

IV. ZAŠTITA I OČUVANJE PRIRODE

Mjere zaštite i očuvanja prirode

Član 12

Mjere očuvanja i zaštite prirode su:

1) održivo korišćenje prirodnih resursa;

2) kontrola korišćenja prirodnih resursa;

3) očuvanje postojećih prirodnih karakteristika ekosistema na osjetljivim područjima;

4) sprovođenje mjera definisanih dokumentima iz člana 10 ovog zakona;

5) ublažavanje štetnih posljedica prirodnih katastrofa i klimatskih promjena, štetnih posljedica izazvanih aktivnostima u prirodi i korišćenjem prirodnih dobara;

6) sprovođenje podsticajnih mjera za zaštitu i očuvanje prirode.

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u prirodi

Član 13

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u prirodi planiraju se i izvode na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu ugrožavanje i nanošenje štete prirodi.

Pravno i fizičko lice dužno je da radnje, aktivnosti i djelatnosti koje obavlja u prirodi vrši na način kojim se izbjegava ugrožavanje i oštećenje prirode.

Zabranjeno je obavljanje djelatnosti i/ili zahvata za koje je naučno dokazano ili procijenjeno da imaju trajno štetni uticaj na životnu sredinu.

Uređenje i korišćenje prostora, prirodnih resursa i prirodnih dobara

Član 14

Zabranjeno je korišćenje prostora, prirodnih resursa i prirodnih dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti.

Zabranjeno je paljenje vegetacije radi krčenja i čišćenja zelenih površina.

Zabranjeno je korišćenje pirotehničkih sredstava u zaštićenim područjima.

Zbog negativnog uticaja saobraćaja na prirodu mogu da se uvedu mjere posebnog režima saobraćaja za određena područja.

Mjere posebnog režima saobraćaja za određena područja predlaže organ državne uprave nadležan za bezbjednost saobraćaja, na inicijativu organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Mjere posebnog režima saobraćaja za određena područja propisuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Smjernice i uslovi zaštite prirode

Član 15

Strategije, prostorni planovi, planovi postavljanja objekata privremenog karaktera, planovi i programi upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i druge djelatnosti koje mogu imati uticaja na prirodu), koncesioni akti, strateški planovi razvoja i programi moraju da sadrže smjernice i uslove zaštite prirode.

Prije početka izrade dokumenata iz stava 1 ovog člana nosilac pripremnih poslova na njihovoj izradi dužan je da pribavi akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode koji izdaje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Agencija).

Akt iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o lokaciji i prostornom obuhvatu sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim prikazima u pisanoj i elektronskoj formi;

2) kratak opis ciljeva izrade dokumenta i planirane aktivnosti;

3) period za koji se dokument donosi.

Ako se dokumenti iz stava 1 ovog člana odnose na more, Agencija zahtjev dostavlja Institutu za biologiju mora (u daljem tekstu: Institut), radi pribavljanja mišljenja o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

Institut je dužan da dostavi Agenciji mišljenje iz stava 4 ovog člana u roku od 15 dana.

Akt iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu: studije zaštite, studije revizije, planova upravljanja zaštićenih prirodnih dobara, baze podataka o ekološkoj mreži i baze podataka o biodiverzitetu i drugih relevantnih dokumenata.

Ako Agencija u postupku izdavanja uslova i smjernica zaštite prirode utvrdi da ne postoje podaci i dokumentacija na osnovu kojih se mogu izdati smjernice i uslovi zaštite za odgovarajuće područje, Agencija će obezbijediti podatke i dokumentaciju na osnovu istraživanja na terenu o trošku podnosioca zahtjeva.

Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode izdaje se najkasnije u roku od mjesec dana od dana podnošenja zahtjeva.

Ako se dokument iz stava 1 ovog člana ne donese, akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana izadavanja.

Za dokumenta iz stava 1 ovog člana za koja se ne izrađuje strateška procjena uticaja ili se za njih donese odluka o nepreduzimanju strateške procjene uticaja, nosilac pripremnih poslova je dužan da prije njihovog donošenja pribavi mišljenje Agencije da li su ta dokumenta usklađena sa aktom o uslovima i smjernicama zaštite prirode.

Ako nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati planirani zahvat moraju se sprovesti sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere kako bi se izbjegle negativne posledice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Sadržaj akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode

Član 16

Akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode sadrži:

1) podatke o prirodnim vrijednostima, ciljnim vrstama biljaka, životinja i gljiva, objektima geonasljeđa i predjela u granicama prostornog obuhvata dokumenata;
2) podatke o zaštićenim prirodnim dobrima i ekološkoj mreži, uključujući područja za koja je donijeta odluka o pokretanju postupka izrade studije zaštite;
3) podatke o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i prirodnih dobara;
4) uslove pod kojima se radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu realizovati;
5) mjere zaštite prirode koje treba primijeniti.

Zaštita mora i podmorja

Član 17

Zabranjeno je na moru i podmorju vršiti radnje, aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se uništavaju morska staništa značajna za opstanak zaštićenih vrsta biljaka i životinja.

Očuvanje biološke raznovrsnosti mora obezbjeđuje se:

1) poštovanjem propisa i ciljeva zaštite i očuvanja prirode;
2) sprovođenjem mjera za eliminisanje ili ublažavanje antropogenih negativnih uticaja sa kopna i mora i uticaja akcidenata na morski biodiverzitet,
3) uspostavljanjem zaštićenih prirodnih dobara u moru i sprovođenjem mjera očuvanja i zaštite vrsta i staništa u skladu sa ovim zakonom,
4) ekosistemskim pristupom u upravljanju aktivnostima koje narušavaju prirodnu ravnotežu morskog ekosistema i praćenjem i izvještavanjem o stanju morskog ekosistema.

Šteta pričinjena zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i prirodnim staništima

Član 18

Pravno lice, fizičko lice i preduzetnik koji obavljanjem djelatnosti, radnji i aktivnosti pričini štetu zaštićenim vrstama biljaka, životinja ili gljiva ili prirodnim staništima, dužno je da sprovede mjere remedijacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje odgovornost za štetu u životnoj sredini.

V. ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA

Vrste zaštićenih prirodnih dobara

Član 19

Zaštićenim prirodnim dobrima mogu se proglasiti djelovi prirode izuzetnih vrijednosti, koji se odlikuju biološkom, geološkom, ekosistemskom i predionom raznovrsnošću.

Vrste zaštićenih prirodnih dobara su:

1) zaštićena područja,

2) zaštićene vrste biljaka, životinja i gljiva i

3) područja ekološke mreže.

Kategorije zaštićenih područja

Član 20

Kategorije zaštićenih područja su:

1) strogi rezervat prirode;

2) nacionalni park;

3) posebni rezervat prirode;

4) vještački ekosistem;

5) park prirode (lokalnog ili nacionalnog značaja);

6) spomenik prirode;

7) predio izuzetnih odlika;

8) park-šuma;

9) spomenik parkovske arhitekture.

Strogi rezervat prirode

Član 21

Strogi rezervat prirode je područje sa izuzetnim ili reprezentativnim ekosistemima, neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom prirodom, a namijenjen je isključivo praćenju stanja i očuvanju izvorne prirode i naučnom istraživanju kojim se ne mijenjaju osnovna obilježja i ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih pojava i procesa.

U strogom rezervatu prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti, osim posjećivanja u cilju obrazovanja, obavljanja istraživanja i praćenja stanja prirode u skladu sa ovim zakonom.

Nacionalni park

Član 22

Nacionalni park je prirodno područje koje je određeno da štiti ekološki integritet jednog ili više ekosistema za sadašnje i buduće generacije, radi onemogućavanja neadekvatnog korišćenja prirodnih dobara ili drugih štetnih radnji i aktivnosti i obezbjeđivanja vjerskih, naučnih, obrazovnih, rekreativnih potreba i potreba posjetilaca koje su usaglašene sa očuvanjem životne sredine i kulture.

U nacionalnom parku zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se ugrožava trenutno stanje područja, a koje su definisane posebnim propisom.

Posebni rezervat prirode

Član 23

Posebni rezervat prirode je područje od naročitog značaja zbog jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti prirodnih vrijednosti, a koji obuhvata ugroženi ekosistem i/ili staništa ugroženih divljih vrste biljaka, životinja i/ili gljiva.

Posebni rezervat prirode može biti na prirodnom, poluprirodnom ili antropogenom području.

U posebnom rezervatu prirode zabranjene su aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja i vrijednosti posebnog rezervata prirode.

Vještački ekosistem

Član 24

Vještački ekosistem je područje nastalo ili značajno izmijenjeno ljudskim djelovanjem koje, zbog uspostavljenih ekoloških funkcija, prisustva značajnih vrsta ili staništa, naučne, obrazovne ili konzervacijske vrijednosti, uživa posebnu zaštitu i kojim se upravlja radi očuvanja i unapređenja njegovih vrijednosti.

Park prirode

Član 25

Park prirode od lokalnog značaja je prirodno ili dijelom kultivisano područje koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima, a koji se nalazi na teritoriji jedne lokalne samouprave.

Park prirode od nacionalnog značaja je prirodno ili dijelom kultivisano područje koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja, a koji se nalazi na teritoriji više jedinica lokalne samouprave i čini jedinstvenu cjelinu.

U parku prirode iz st. 1 i 2 ovog člana zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja i vrijednosti parka.

Spomenik prirode

Član 26

Spomenik prirode je lokalitet manje površine u kojem se nalazi jedan ili više prirodnih ili prirodno-kulturnih oblika, koji imaju ekološku, naučnu, estetsku, kulturnu ili obrazovnu vrijednost.

Spomenik prirode može biti: geološki, paleontološki, geomorfološki, hidrološki, botanički, zoološki lokalitet i drugo.

U spomeniku prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti koje ugrožavaju obilježja i vrijednosti spomenika prirode.

Predio izuzetnih odlika

Član 27

Predio izuzetnih odlika je lokalitet gdje je međusobno dejstvo ljudi i prirode tokom vremena oblikovalo prepoznatljive osobine sa značajnim estetskim, ekološkim i kulturnim vrijednostima, praćeno visokom biološkom raznovrsnošću.

U predjelu izuzetnih odlika zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje narušavaju obilježja zbog kojih je taj predio proglašen zaštićenim.

Park-šuma

Član 28

Park-šuma je prirodna ili sađena šuma, veće bioraznovrsnosti i/ili predione vrijednosti, može biti namjena i odmoru i rekreaciji.

U park-šumi dopušteni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašena.

Spomenik parkovske arhitekture

Član 29

Spomenik parkovske arhitekture je vještački oblikovani prostor (zelene parkovske površine, botanički vrt, arboretum, gradski park) koji ima estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno-istorijsku i vaspitno-obrazovnu vrijednost.

Na spomeniku parkovske arhitekture dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se ne narušavaju vrijednosti zbog kojih je zaštićen.

Prekogranična zaštićena područja

Član 30

Zaštićena područja mogu se povezivati sa zaštićenim područjima druge države u skladu sa međunarodnim sporazumom.

Inicijativa za proglašavanje zaštićenog područja

Član 31

Inicijativu za proglašavanje zaštićenog područja pokreće Ministarstvo ili nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Za područje za koje se planira proglasiti zaštita, a nalazi se na teritoriji jedne lokalne samouprave inicijativu iz stava 1 ovog člana podnosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi predmetno područje.

Za područje za koje se planira proglasiti zaštita, a nalazi se na teritoriji više jedinica lokalne samouprave inicijativu iz stava 1 ovog člana mogu podnijeti zajedno nadležni organi lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi predmetno područje, odnosno Ministarstvo.

Predlog za pokretanje inicijative mogu podnijeti Ministarstvu odnosno nadležnom organu jedinice lokalne samouprave i nevladine organizacije, naučne institucije ili druge organizacije koje se bave zaštitom prirode.

Uz inicijativu iz stava 1 ovog člana i predlog inicijative iz stava 4 ovog člana dostavljaju se sljedeći podaci o:

- nazivu podnosioca inicijative odnosno predlagača za pokretanje inicijative;

- prirodnim i kulturnim karakteristikama područja zbog kojeg se isto predlaže za zaštitu;

- opisu i kartografskom prikazu predloga obuhvata;

- osnovu za podnošenje inicijative na osnovu kojeg se područje predlaže za zaštitu.

Inicijativa iz st. 1 i 2 ovog člana dostavlja se Agenciji na mišljenje.

Agencija je dužna da dostavi mišljenje o opravdanosti inicijative Ministarstvu odnosno organu jedinice lokalne samouprave u roku od 90 dana od dana prijema inicijative.

Ako Agencija smatra opravdanim inicijativu, podnosiocima inicijative dostavlja i predlog mjera i uslova zaštite a radi donošenja akta o preventivnoj zaštiti.

Predlagači iz st. 1 i 2 ovog člana mogu da u roku od 90 dana od dana prijema mišljenja o opravdanosti inicijative iz stava 6 ovog člana pokrenu postupak proglašavanja zaštićenog područja.

Postupak proglašavanja zaštićenog područja

Član 32

Za područje za koje Ministarstvo, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave, odluči da pokrene postupak za stavljanje pod zaštitu tog područja donosi se akt o preventivnoj zaštiti područja.

Aktom o preventivnoj zaštiti područja određuju se granice i upravljač područja za koje je donijet akt o preventivnoj zaštiti područja, mjere, uslovi zaštite i rok preventivne zaštite.

Područje za koje je donijet akt o preventivnoj zaštiti područja i za koje je pokrenut postupak za stavljanje pod zaštitu smatra se zaštićeno u smislu ovog zakona i upisuje se u registar zaštićenih prirodnih dobara iz člana 40 ovog zakona.

Rok preventivne zaštite ne može da bude duži od tri godine od dana pokretanja postupka za proglašavanje zaštićenog područja.

Ako se u roku od tri godine od dana pokretanja postupka proglašavanja zaštićenog područja ne podnese predlog akta iz člana 36 stav 3 ovog zakona nadležnom tijelu za proglašavanje iz člana 38 ovog zakona, postupak će se obustaviti.

Postupak proglašavanja zaštićenih područja pokreće se zahtjevom za izradu stručne studije (u daljem tekstu: studije zaštite).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnose subjekti iz člana 31 st. 1 do 3.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana Agenciji se podnose i:

1) odluku o preventivnoj zaštiti područja;

2) dokaz da su obezbijeđena sredstva za izradu studije zaštite.

Područje za koje je donijeta odluka o preventivnoj zaštiti područja smatra se zaštićeno u smislu ovog zakona.

Studija zaštite

Član 33

Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave podnose Agenciji zahtjev za izradu studije zaštite.

U postupku izrade studije zaštite, Agencija može angažovati stručna lica koja nijesu zaposlena u Agenciji.

Studija zaštite sadrži:

- centralnu koordinatu područja predloženog za zaštitu;
- opis prirodnih, stvorenih i predionih odlika prirodnog dobra, karakteristike, odnosno vrijednosti lokaliteta;
- listu najznačajnijih staništa i vrsta;
- opis postojećeg načina korišćenja prirodnih resursa u skladu sa prostornim planovima i/ili drugim planovima i programima, procjenu njihove valorizacije;
- identifikaciju pritisaka;
- ocjenu stanja područja;
- predlog ciljeva očuvanja područja;
- predlog mjera i uslova zaštite i očuvanja;
- predlog upravljača zaštićenim područjem;
- mišljenje u pogledu stavljanja područja pod zaštitu;
- predlog kategorije zaštićenog područja;
- predlog zona zaštite;
- predlog za određivanje zaštitnog pojasa;
- predlog radnji, aktivnosti i djelatnosti koje se ne mogu obavljati u pojedinim zonama (režimima zaštite);
- digitalne granice zaštićenog područja i digitalne granice zona zaštite odnosno zaštitnog pojasa ako se isti određuje;
- spisak prelomnih tačaka granica zaštićenog područja i zaštitnog pojasa
- analizu posljedica koje će nastati donošenjem akta o proglašavanju zaštićenog područja proisteći, a posebno u odnosu na vlasnička svojinska prava i zatečene privredne djelatnosti;
- okvirna procjena finansijskih sredstava potrebnih za sprovođenje akta o proglašavanju zaštićenog područja; i
- druge elemente od značaja za stavljanje područja pod zaštitu.

Organi državne uprave, organi jedinice lokalne uprave i druga pravna lica koja raspolažu podacima neophodnim za izradu studije zaštite, dužna su da na zahtjev Agencije, dostave te podatke najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahtjeva.

Agencija je dužna da izradi studiju zaštite najkasnije dvije godine od dana početka izrade.

Sredstva za izradu studije zaštite obezbjeđuje podnosilac zahtjeva iz Budžeta Crne Gore (u daljem tekstu: Budžet), odnosno jedinice lokalne samouprave i/ili drugih izvora finansiranja.

Zone i režimi zaštite

Član 34

U zaštićenom području određuju se zone zaštite u kojima se sprovode sljedeći režimi zaštite:

- zona zaštite I - strogi režim zaštite;
- zona zaštite II - aktivni režim zaštite;
- zona zaštite III - režim održivog korišćenja.

Zona zaštite I - strogi režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području ili njegovom dijelu sa neznatno izmijenjenim osobinama staništa izuzetnog ekološkog značaja, kojim se omogućavaju prirodni biološki procesi, očuvanje integriteta staništa i životnih zajednica, uključujući izuzetno vrijedna kulturna dobra.

U zoni zaštite I sa strogim režimom zaštite:

- zabranjeno je korišćenje prirodnih resursa i izgradnja objekata;
- vrše se naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa (monitoring) u ograničenom obimu;
- dozvoljene su posjete u obrazovne svrhe u ograničenom obimu;
- sprovode se zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojave biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina.

Zona zaštite II - aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

U zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju obnove prirode i sanacije šteta abiotičkog i biotičkog porijekla, restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;
- vršiti kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa;

U zoni zaštite III sa režimom održivog korišćenja mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju obnove prirode i sanacije šteta abiotičkog i biotičkog porijekla, restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprjeđenja zaštićenog područja;
- razvijati naselja i prateća infrastruktura u mjeri u kojoj se ne izaziva narušavanje osnovnih vrijednosti područja;
- vršiti radovi na uređenju objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i tradicionalne gradnje;
- sprovoditi očuvanja tradicionalnih djelatnosti lokalnog stanovništva;
- selektivno i ograničeno koristiti prirodni resursi.

Nakon uspostavljanja ekološke mreže, u pojedinim slučajevima u zonama zaštite II i III može se dozvoliti realizacija planova, programa i projekata samo na osnovu dobijene saglasnosti nakon sprovedene procedure ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, u skladu sa ovim zakonom.

Zaštitni pojas

Član 35

Agencija predlaže određivanje zaštitnog pojasa ukoliko zone zaštite I i II čine granicu zaštićenog područja radi sprečavanja odnosno ublažavanja spoljnih faktora koji mogu uticati negativno na zaštićeno područje kao što su: pejzažno zagađenje, otpadne vode, čvrsti otpad, invazivne strane vrste, izgradnja objekata, saobraćaj, turizam, spiranje pesticida i drugih hemikalija, požari, sječa šuma i pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama i drugim mogućim faktorima.

Akt o proglašavanju zaštićenog područja

Član 36

Za područje za koje se na osnovu Studije zaštite utvrdi da ima svojstva zaštićenog područja donosi se akt o proglašavanju zaštićenog područja koji mora biti usklađen sa studijom zaštite.

Predlog akta o proglašavanju zaštićenog područja sadrži:

1) naziv i kategoriju;

2) kratak opis osnovnih ciljnih vrijednosti i ciljeva očuvanja područja;

3) radnje, aktivnosti i djelatnosti koje su zabranjene u zaštićenom području;

4) mjere i uslove zaštite i očuvanja područja, kao i mjere za zaštitni pojas, prema potrebi;

5) kartografske prikaze granice područja, granice zona zaštite, kao i granice zaštitnog pojasa, prema potrebi;

6) spisak prelomnih tačaka granice područja;

7) naziv upravljača zaštićenog područja;

8) druge elemente od značaja za proglašavanje zaštićenog područja.

Predlog akta iz stava 2 ovog člana u slučaju proglašavanja nacionalnog parka, strogog i posebnog rezervata prirode i vještačkog ekosistema, kao i parka prirode od nacionalnog značaja, spomenika prirode, predjela izuzetnih odlika, park-šume i spomenika parkovske arhitekture koji se nalazi na teritoriji više jedinica lokalne samouprave, kao i zaštićena područja čija se teritorija djelimično ili potpuno nalazi u zoni morskog dobra, izrađuje Ministarstvo, dok za park prirode od lokalnog značaja, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika, park-šumu i spomenik parkovske arhitekture koji se nalazi na teritoriji jedne jedinice lokalne samouprave izrađuje nadležni organ jedinice lokalne uprave na čijoj se teritoriji nalazi.

Učešće javnosti

Član 37

O predlogu akta o proglašavanju zaštićenog područja i studiji zaštite Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave (u daljem tekstu: predlagač akta) obavještava javnost.

Predlagač akta obezbjeđuje javni uvid u studiju zaštite i predlog akta o proglašavanju zaštićenog područja i organizuje javnu raspravu.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana objavljuje se u svim dnevnim štampanim medijima koji se distrubuiraju na teritoriji Crne Gore, i to najmanje pet dnevnih objava, lokalnom elektronskom ili pisanom mediju sa najmanje pet dnevnih objava, elektronskim putem na internet stranici predlagača akta i sadrži podatke o vremenu i mjestu javnog uvida u studiju zaštite i predlog akta o proglašavanju zaštićenog područja, kao i javne rasprave.

Za svako zaštićeno područje neophodno je organizovati tri javne rasprave, od čega jedna na početku procesa nakon podnošenja inicijative i dvije nakon izrade studije zaštite i izrade predloga akta o proglašavanju.

Javni uvid u studiju zaštite i predlog akta o proglašavanju zaštićenog područja traje najmanje 30 dana od dana objavljivanja obavještenja iz stava 1 ovog člana.

Proglašavanje zaštićenih područja

Član 38

Nacionalni park proglašava Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Stroge i posebne rezervate prirode kao i vještački ekosistem proglašava Vlada.

Park prirode od lokalnog značaja, spomenik prirode, predio izuzenih odlika, park-šumu i spomenik parkovske arhitekture koji se nalaze na području jedne jedinice lokalne samouprave proglašava skupština jedinice lokalne samouprave, po prethodno pribavljenom saglasnosti Ministarstva i mišljenje organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i poslove kulture.

Park prirode od nacionalnog značaja, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika, park-šumu i spomenik parkovske arhitekture koji se nalaze na području više jedinica lokalne uprave proglašava Vlada na predlog jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalaze, odnosno Ministarstva, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva i organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva, lovstva, vodoprivrede i ribarstva i za poslove kulture.

U slučaju iz stava 4 ovog člana kada je predlagač Ministarstvo, isto dostavlja samo mišljenja organa državne uprave nadležnih za poslove poljoprivrede, šumarstva, lovstva, vodoprivrede i ribarstva i za poslove kulture.

Zaštićena područja, osim nacionalnih parkova, čija se teritorija djelimično ili potpuno nalazi u zoni morskog dobra, proglašava Vlada, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva.

Povećanje stepena zaštite prethodno zaštićenog područja

Član 39

Ukoliko podaci monitoringa ili naučni podaci utvrde da je došlo do povećanja ili ugroženosti prethodno proglašenog zaštićenog područja Agencija navedene podatke dostavlja Ministarstvu.

Na osnovu dostavljenih podataka Ministarstvo predlaže promjenu kategorije zaštite prethodno zaštićenog područja.

Odluka o promjeni kategorije zaštite prethodno zaštićenog područja donosi se u skladu sa članom 38 ovog zakona.

Registar zaštićenih prirodnih dobara

Član 40

Proglašena zaštićena područja i područja ekološke mreže se upisuju u registar zaštićenih prirodnih dobara (u daljem tekstu: registar).

Registar vodi Agencija.

Podaci iz registra su javni, osim podataka o rasprostranjenosti vrsta rijetkih ili osjetljivih ciljnih vrsta i stanišnih tipova i drugih prirodnih vrijednosti od značaja za njegovu zaštitu.

Akt o proglašavanju/reviziji i kartografski prikaz sa ucrtanim granicama i zonama zaštite zaštićenog područja, Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave dostavlja Agenciji i organu uprave nadležnom za poslove katastra radi upisa u registar, odnosno u katastarske evidencije.

Akt o proglašavanju i kartografski prikaz sa ucrtanim granicama područja ekološke mreže Ministarstvo dostavlja Agenciji i organu uprave nadležnom za poslove katastra radi upisa u registar, odnosno u katastarske evidencije.

Akti i kartografski prikazi iz st. 4 i 5 ovog člana dostavlaju se u roku od deset dana od dana objavljivanja akta o proglašavanju u "Službenom listu Crne Gore".

Bliži sadržaj i način vođenja registra zaštićenih prirodnih dobara propisuje Ministarstvo.

Revizija zaštićenih područja

Član 41

Ako nova naučna saznanja ukazuju da je došlo do promjene u zaštićenom području ili njegovom dijelu može se podnijeti zahtjev za pokretanje postupka revizije.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana Ministarstvo, organi lokalne uprave ili upravljač zaštićenog područja podnose Agenciji.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavljaju se rezultati istraživanja od značaja za postupak revizije.

Na osnovu podnijetog zahtjeva Agencija može donijeti odluku o pokretanju postupka revizije.

Ako se za zaštićeno područje koje je upisano u registar utvrdi da ne postoje podaci o granicama, ciljnim staništima i vrstama za zaštićeno područje, Agencija je dužna da obavijesti organ nadležan za donošenje akta o proglašavanju zaštićenog područja o obavezi pokretanja postupka revizije za to zaštićeno područje.

Ako postoje tehničke manjkavosti u studiji zaštite koje je moguće otkloniti bez postupka revizije studije a na osnovu inicijative upravljača, Agencija je dužna da otkloni.

U slučaju iz stava 6 ovog člana, donosilac odluke o proglašenju zaštićenog područja dužan je da izvrši izmjene u odluci i uskladi je sa studijom.

Studija revizije posebno sadrži informaciju o utvrđenim promjenama, uzrocima promjena na području, posljedicama na ciljeve očuvanja, evaluaciju upravljanja, kao i druge elemente.

Sredstva za izradu studije revizije obezbjeđuje podnosilac zahtjeva iz Budžeta, odnosno jedinice lokalne samouprave, fondova Evropske unije, donacija međunarodnih organizacija i drugih izvora u skladu sa ovim zakonom.

Za zaštićeno područje za koje je izrađena studija revizije donijeće se akt o reviziji zaštićenog područja, po postupku i na način propisan za akt o proglašavanju zaštićenog područja ovog zakona.

Prestanak zaštite područja zbog gubitka odlika

Član 42

Ako se studijom revizije utvrdi da je zaštićeno područje izgubilo odlike zbog kojih je proglašeno zaštićenim područjem, Agencija predlaže donošenje akta o prestanku zaštite područja organu nadležnom za donošenje akta o proglašavanju tog zaštićenog područja.

Akt o prestanku zaštite područja objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Zaštićeno područje za koje je donijet akt o prestanku zaštite područja briše se iz registra u roku od mjesec dana od dana objavljivanja akta o prestanku zaštite područja u "Službenom listu Crne Gore".

Korišćenje zaštićenih područja

Član 43

Zaštićena područja mogu se koristiti u skladu sa aktom o proglašavanju zaštićenog područja, aktom o reviziji zaštićenog područja, odlukom o preventivnoj zaštiti, prostornim planom posebne namjene, planom upravljanja zaštićenim područjem i na osnovu dozvola u skladu sa zakonom.

Zabranjeno je korišćenje zaštićenih područja na način koji prouzrokuje:

1) degradaciju površinskih ili podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrijednosti;

2) devastaciju ili osiromašenje biodiverziteta;

3) smanjenje biološke i predione raznovrsnosti;

4) zagađivanje ili ugrožavanje podzemnih, površinskih voda ili mora.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se i na područja ekološke mreže.

Zabrana izvođenja vojnih vježbi

Član 44

U zaštićenim prirodnim dobrima zabranjeno je izvođenje vojnih vježbi u mirnodopskim uslovima kojima se mogu ugroziti odlike zbog kojih je zaštićeno prirodno dobro proglašeno.

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima

Član 45

Radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, odnosno područjima za koja je donijeta odluka o preventivnoj zaštiti, koje ne podliježu procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima, ili koja nijesu utvrđena planom upravljanja ili godišnjim programom upravljanja, mogu se vršiti samo na osnovu saglasnosti Agencije.

Saglasnost iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) lokacije u zaštićenom području ili području za koje je pokrenut postupak zaštite, na kojem se planira obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti;

2) opis i namjenu planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti;

3) vrijeme trajanja radnji, aktivnosti i djelatnosti.

Saglasnost iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu stručne ocjene o uticaju planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti na zaštićeno područje ili područje za koje je donijeta odluka o izradi Studije zaštite u roku od mjesec dana od dana podnošenja zahtjeva.

Radi stručne ocjene da li planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu dovesti do oštećenja zaštićenog područja Agencija može obrazovati stručnu komisiju.

Troškove rada komisije iz stava 4 ovog člana snosi podnosilac zahtjeva.

Komisija izdaje stručnu ocjenu u roku od 15 dana od dana dostavljanja zahtjeva iz stava 2 ovog člana.

Agencija je dužna da pribavi mišljenje upravljača zaštićenim područjem prije izdavanja saglasnosti iz stava 1 ovog člana.

Upravljač daje mišljenje u roku od 15 dana od dana dostavljanja zahtjeva iz stava 2 ovog člana.

Saglasnost iz stava 1 ovog člana prestaje da važi ako podnosilac zahtjeva ne otpočne radnje, aktivnosti i djelatnosti za koje je saglasnost izdata u roku od dvije godine od dana izdavanja saglasnosti.

Izdatu saglasnost Agencija dužna je da dostavi upravljaču zaštićenim područjem odmah po izdavanju.

Područje ekološke mreže

Član 46

Područje ekološke mreže proglašava se radi zaštite i očuvanja određenih stanišnih tipova i vrsta od interesa za Crnu Goru i Evropsku uniju u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Područje ekološke mreže obuhvata i ekološke koridore.

Područja ekološke mreže su:

1) područja važna za očuvanje ptičjih vrsta i njihovih staništa;

2) područja važna za očuvanje stanišnih tipova i divljih vrsta biljaka i životinja.

Na području ekološke mreže sprovode se mjere za očuvanje ciljnih tipova staništa i ciljnih vrsta biljaka, ptica i drugih životinja, zbog kojih je to područje proglašeno kao područje ekološke mreže.

Stanišne tipove, prioritetne stanišne tipove, liste vrsta biljaka i životinja sa prioritetnim vrstama uključujući ptičije vrste za koja se određuju područja iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prikupljanje podataka za određivanje područja ekološke mreže

Član 47

Agencija, u saradnji sa stručnim i naučnim institucijama iz oblasti zaštite prirode, prikuplja podatke, formira bazu podataka i priprema dokumentaciju za određivanje područja ekološke mreže.

Na osnovu prikupljenih podataka iz stava 1 ovog člana Agencija predlaže područja ekološke mreže sa granicama i sa podacima o ciljnim vrstama i staništima uzimajući u obzir sljedeće kriterijume: reprezentativnost područja za očuvanje stanišnog tipa, površinu zastupljenosti određenog stanišnog tipa u odnosu na ukupnu površinu tog stanišnog tipa u Crnoj Gori, veličinu i gustinu populacije ciljnih vrsta na područjima ekološke mreže u odnosu na ukupnu površinu populacije te vrste u Crnoj Gori.

O predlogu područja ekološke mreže, Agencija obavještava zainteresovanu javnost putem štampanih i elektronskih medija i organizuje javnu raspravu.

Prikupljanje podataka za uspostavljanje područja ekološke mreže finansira se iz Budžeta, donacija i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Bliže kriterijume iz stava 2 ovog člana za određivanje područja ekološke mreže propisuje Ministarstvo.

Proglašavanje područja ekološke mreže

Član 48

Područja ekološke mreže proglašava Vlada, na predlog Ministarstva i na osnovu podataka koje Ministarstvu dostavlja Agencija.

Aktom iz stava 1 ovog člana, određuju se područja ekološke mreže sa granicama za svako područje, podacima o ciljnim vrstama i staništima, ciljevima očuvanja, nazivom upravljača, kao i mjerama zaštite i očuvanja područja ekološke mreže.

Akt o proglašavanju područja ekološke mreže objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Prestanak zaštite područja ekološke mreže

Član 49

Agencija će predložiti Ministarstvu donošenje akta o prestanku zaštite područja ekološke mreže, ako:

1) je područje proglašeno za područje ekološke mreže na osnovu dokazano pogrešnih naučnih podataka;
2) je došlo do nepredvidjivih prirodnih promjena čiji uzrok nije zbog upravljanja tim područjem, a koje su uzrokovale nestanak ciljne vrste/stanišnog tipa (klimatske promjene i slično);
3) je došlo do odluke da je područje zbog imperativnih razloga drugog prevladavajućeg javnog interesa neophodno ukinuti, pa je sproveden postupak i uspostavljene kompenzatorne mjere.

Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju i vodi pregovore o prestanku zaštite područja ekološke mreže.

Ako se pregovorima iz stava 2 ovog člana odobri prestanak zaštite područja ekološke mreže, donosi se akt o prestanku zaštite područja ekološke mreže.

Akt o prestanku zaštite područja ekološke mreže donosi Vlada.

Akt iz stava 4 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Sprovođenje zaštite i očuvanja područja ekološke mreže

Član 50

Zaštita i očuvanje područja ekološke mreže vrši se:

1) sprovođenjem mjera zaštite i očuvanja područja;
2) sprečavanjem pogoršanja statusa prirodnih staništa i staništa vrsta biljaka, ptica i drugih životinja zbog kojih je područje određeno;
3) sprečavanjem uznemiravanja ciljnih vrsta zbog kojih je područje određeno;
4) sprovođenjem postupka ocjene prihvatljivosti za područje ekološke mreže.

Ocjena prihvatljivosti za područje ekološke mreže

Član 51

Ocjena prihvatljivosti za područje ekološke mreže (u daljem tekstu: ocjena prihvatljivosti) je postupak kojim se ocjenjuje uticaj plana, programa i/ili projekta, posebno ili u kombinaciji sa drugim planovima, programima i projektima na ciljeve očuvanja i ekološki integritet područja ekološke mreže.

Postupak ocjene prihvatljivosti sastoji se od:

1) prethodne ocjene prihvatljivosti (u daljem tekstu: prethodna ocjena), i
2) glavne ocjene prihvatljivosti (u daljem tekstu: glavna ocjena).

Izuzetno od stava 1 ovog člana postupak ocjene prihvatljivosti ne sprovodi se za planove ili djelove planova, programe i projekte, koji su neophodni za upravljanje područjem ekološke mreže ili su sa njim neposredno povezani.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, postupak ocjene prihvatljivosti sprovodi se u okviru tih postupaka.

Postupak prethodne ocjene

Član 52

Organ nadležan za pripremu plana i programa za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja, odnosno pravno lice ili preduzetnik koji podnosi zahtjev za davanje saglasnosti na projekat (u daljem tekstu: nosilac projekta) za koji se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, dužan je da podnese zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene Agenciji.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene podnosi se Agenciji, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine, prije donošenja odluke o izradi strateške procjene uticaja na životnu sredinu.

Za projekte za koje se odlučuje o potrebi sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene pravno ili fizičko lice ili preduzetnik podnosi Agenciji, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine istovremeno sa zahtjevom za odlučivanje o potrebi sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu.

Za projekte za koje se obavezno sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene, podnosi se prije pokretanja postupka procjene uticaja na životnu sredinu.

Sadržaj zahtjeva i odlučivanje po zahtjevu o potrebi sprovođenja glavne ocjene

Član 53

Zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene sadrži:

1) opis obuhvata plana, programa ili projekta sa odgovarajućim kartografskim i grafičkim prilozima;

2) opis ciljeva i namjere zbog kojih se planovi, programi ili projekti sprovode kao i namjeravane aktivnosti na njihovoj realizaciji;

3) vremenski period potreban za realizaciju planova, programa ili projekata.

Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine u roku od 15 dana od dana podnošenja potpunog zahtjeva o potrebi sprovođenja glavne ocjene, odlučuje o potrebi sprovođenja glavne ocjene.

Ako Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine nakon prijema zahtjeva utvrdi da plan, program ili projekat ne može da ima značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže donosi rješenje o nesprovođenju glavne ocjene.

Ako Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine ne može sa sigurnošću utvrditi da plan, program ili projekat neće imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže donosi rješenje o sprovođenju glavne ocjene.

Glavna ocjena

Član 54

Organ nadležan za pripremu plana i programa odnosno projekat za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, odnosno nosilac projekta za koji se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu dužan je da Agenciji, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine podnese zahtjev za davanje saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti plana, programa ili projekta za područje ekološke mreže (u daljem tekstu: studija o ocjeni prihvatljivosti).

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu odnosno sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu studija o ocjeni prihvatljivosti se dostavlja Agenciji, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine, uz dokumentaciju koja se predaje uz izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, odnosno elaborat o procjeni uticaja projekta na životnu sredinu.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži podatke iz člana 53 stav 1 ovog zakona.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se studija o ocjeni prihvatljivosti.

Studija o ocjeni prihvatljivosti sadrži:

- podatke o planu, programu i /ili projektu i lokaciji sprovođenja plana, programa i/ili projekta;
- opis metoda izrade studije (sprovedena terenska istraživanja, korišćeni stručni i/ili naučni modeli ocjene);
- podatke o području ekološke mreže, opis i procjenu mogućih uticaja na ciljeve očuvanja (ciljne vrste i stanišne tipove i uticaja na ekološki integritet područja ekološke mreže);
- predlog mjera za ublažavanje negativnih uticaja plana, programa i/ili projekta na ciljne stanišne tipove i vrste područja ekološke mreže;
- način praćenja stanja ciljnih stanišnih tipova i vrsta u pogledu mjera za ublažavanje negativnih uticaja;
- zaključnu ocjenu prihvatljivosti uticaja plana, programa i/ili projekta na područje ekološke mreže.

Studija o ocjeni prihvatljivosti podnosi se u pisanom i elektronskom obliku.

Bliži sadržaj studije o ocjeni prihvatljivosti i obrazac zahtjeva iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ovlašćenje za izradu studije o ocjeni prihvatljivosti

Član 55

Studiju o ocjeni prihvatljivosti može da izrađuje pravno lice koje je upisano u Centralni registar privrednih i drugih subjekata za obavljanje djelatnosti izrade studija i stručnih analiza iz oblasti zaštite prirode i ima najmanje jedno zaposleno lice koje ima najmanje VII-1 nivo nacionalnog okvira kvalifikacije obrazovanja iz oblasti bioloških nauka i najmanje pet godina radnog iskustva u struci na istim ili sličnim poslovima ili odgovarajuće naučno zvanje, iz oblasti bioloških nauka.

Agencija ovlašćuje pravno lice koje ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana.

Komisija za ocjenu studije o ocjeni prihvatljivosti

Član 56

Ocjenu studije o ocjeni prihvatljivosti, odnosno uticaja plana, programa i/ili projekta, posebno na ciljeve očuvanja i ekološki integritet područja ekološke mreže vrši komisija za ocjenu studije, koju obrazuje Agencija odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Komisija iz stava 1 ovog člana, obrazuje se iz reda zaposlenih Agencije, odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine i drugih stručnih lica koji se bave zaštitom staništa i vrsta uključujući i predstavnike nevladinog sektora sa potrebnim stručnim kvalifikacijama.

Troškove izrade studije o ocjeni prihvatljivosti i rada komisije iz stava 1 ovog člana snosi organ nadležan za pripremu plana ili programa, odnosno nosilac projekta.

Članovi komisije iz stava 1 ovog člana ne mogu biti lica koja su učestvovala u izradi studije o ocjeni prihvatljivosti ili su zaposleni kod organa nadležnog za pripremu plana, programa, odnosno nosioca projekta.

Javnu raspravu za studiju sprovodi Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine obavještava zainteresovanu javnost o načinu i rokovima uvida u studiju o ocjeni prihvatljivosti, dostavljanju mišljenja, vremenu i mjestu održavanja javne rasprave na internet stranici Agencije i putem štampanih medija.

Javna rasprava iz stava 5 ovog člana može se održati najranije deset dana od dana obavještavanja organa, organizacija i zainteresovane javnosti.

Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine dužan je da u roku od pet dana od dana održane javne rasprave, dostavi komisiji iz stava 1 ovog člana studiju o ocjeni prihvatljivosti sa primjedbama i mišljenjima dostavljenim tokom javne rasprave.

Komisija iz stava 1 ovog člana može od organa nadležnog za pripremu plana, programa odnosno nosioca projekta najviše dva puta zahtijevati da izvrši izmjene i dopune studije o ocjeni prihvatljivosti.

Organ nadležan za pripremu plana i programa, odnosno nosilac projekta je dužan da postupi po zahtjevu iz stava 9 ovog člana i komisiji za ocjenu studije o ocjeni prihvatljivosti dostavi izmijenjenu i dopunjenu studiju o ocjeni prihvatljivosti u roku koji odredi komisija.

Ako organ nadležan za pripremu plana i programa, odnosno nosilac projekta ne izvrši izmjene i dopune studije o ocjeni prihvatljivosti u propisanom roku iz stava 10 ovog člana, komisija nastavlja rad na osnovu raspoložive dokumentacije.

Komisija je dužna da izvještaj o ocjeni studije o ocjeni prihvatljivosti dostavi Agenciji odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove zaštite životne sredine u roku ne dužem od 40 dana od dana održane javne rasprave, odnosno od dana dostavljanja izmijenjenog odnosno dopunjenog teksta studije o ocjeni prihvatljivosti.

Saglasnost na studiju o ocjeni prihvatljivosti

Član 57

Na osnovu izvještaja komisije za ocjenu studije o ocjeni prihvatljivosti, koji uzima u obzir primjedbe i mišljenja data tokom javne rasprave, Agencija odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine odlučuje o davanju saglasnosti ili odbijanju davanja saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti.

Ako se na osnovu izvještaja komisije iz stava 1 ovog člana utvrdi da plan, program ili projekat, ne može imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže,

Agencija odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine izdaje saglasnost na studiju o ocjeni prihvatljivosti.

Odluku o davanju saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti naročito sadrži:

1) razloge na kojima se odluka zasniva uključujući i informacije o učešću zainteresovanih organa i organizacija i zainteresovane javnosti;

2) uticaj na ciljeve očuvanja

3) mjere pod kojima se projekat ili plan može realizovati.

Ako se na osnovu izvještaja utvrdi da planovi, programi ili projekti mogu imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i negativan uticaj na ekološki integritet područja ekološke mreže, Agencija odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine neće izdati saglasnost na studiju o ocjeni prihvatljivosti.

Organ nadležan za pripremu plana i programa odnosno nosilac projekta ne može pristupiti donošenju plana, programa odnosno realizaciji projekta koji se odnosi na područje ekološke mreže, bez saglasnosti Agencije odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine na studiju o ocjeni prihvatljivosti.

Za planove i programe za koje se sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu i za projekte za koje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu saglasnost iz stava 2 ovog člana, izdaje se istovremeno sa izdavanjem saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja, odnosno na elaborat o procjeni uticaja.

U slučaju iz stava 4 ovog člana Agencija odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine je dužan da obavijesti organ nadležan za izdavanje građevinske dozvole o odbijanju davanja saglasnosti.

Agencija, odnosno organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine dužan je da o saglasnosti iz st. 2 i 3 ovog člana obavijesti javnost, putem elektronskih medija.

Saglasnost na studiju o ocjeni prihvatljivosti prestaje da važi ako nosilac projekta ne otpočne realizaciju projekta u roku od dvije godine od dana dostavljanja te saglasnosti.

Utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa u slučaju odbijanja davanja saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti

Član 58

U slučaju nedavanja saglasnosti na studiju obrađivač plana i programa odnosno nosilac projekta može organu uprave podnijeti zahtjev za utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa sa predlogom kompenzatornih mjera.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana odbijanja saglasnosti na studiju.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

- podatke o planu, programu ili projektu;
- razloge za nemogućnost pronalaska alternativnog rješenja;
- imperativne razloge preovladavajućeg javnog interesa u odnosu na zaštitu područja ekološke mreže;
- druge podatke od značaja za utvrđivanje preovladavajućeg javnog interesa i njihovoj imperativnosti;
- predlog kompenzatornih mjera u svrhu održavanja opšte povezanosti ekološke mreže.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se akt o odbijanju saglasnosti na studiju.

Agencija na osnovu podnijetog zahtjeva u roku od 30 dana od podnošenja istog dostavlja Ministarstvu mišljenje sa predlogom odluke o preovladavajućem javnom interesu odnosno o odbijanju preovladavajućeg javnog interesa.

Mišljenje iz stava 5 ovog člana naročito sadrži:

- ocjenu mogućnosti pronalaska alternativnih rješenja;
- ocjenu izvodljivosti, relevantnosti i mogućnosti sprovođenja kompenzatornih mjera;
- ocjenu imperativnosti navedenih razloga preovladavajućeg javnog interesa;
- važnosti očuvanja područja u odnosu na važnost preovladavajućeg javnog interesa za plan, program ili projekat;
- druge ili dodatne kompenzatorne mjere u odnosu na predložene;
- plan praćenja sprovođenja i realizacije kompenzatornih mjera.

Odluka o proglašavanju preovladavajućeg javnog interesa i obavezi sprovođenja kompenzatornih mjera donosi se samo ako organ uprave utvrdi da su kompenzatorne mjere sprovodljive da ne postoji nijedno drugo alternativno rješenje sa manjim uticajem na područje ekološke mreže.

Ako se na području ekološke mreže nalazi prioritetni stanišni tip i/ili prioritetna vrsta, preovladavajući javni

interes može se proglasiti samo, radi zaštite javnog zdravlja i zaštite sigurnosti ili uspostavljanja bitno povoljnih uslova od primarne važnosti za životnu sredinu.

U slučaju drugih razloga preovladavajućeg javnog interesa za područja ekološke mreže iz stava 7 ovog člana Ministarstvo je dužno pribaviti mišljenje Evropske komisije koje je obavezujuće.

Preovladavajući javni interes utvrđuje Vlada.

Akt iz stava 10 ovog člana mora se donijeti u roku od 30 dana od dana kada organ uprave dostavi Ministarstvu mišljenje sa predlogom odluke o preovlađujućem javnom interesu.

Kompenzatorne mjere za ekološku mrežu

Član 59

Organ nadležan za pripremu plana ili programa odnosno nosilac projekta za koje se utvrdi preovladavajući javni interes dužan je da sprovede kompenzatorne mjere prije realizacije plana i programa odnosno projekta.

Kompenzatorne mjere mogu biti:

- uspostavljanje novog područja koje ima iste osobine kao i oštećeno područje ekološke mreže;
- uspostavljanje drugog područja ekološke mreže značajnog za očuvanje istih ciljnih stanišnih tipova i ciljnih vrsta;
- uspostavljanje povoljnih uslova unutar postojećeg područja ekološke mreže za ciljne stanišne tipove i ciljne vrste.

Pri određivanju kompenzatornih za mjera novo ili postojeće područje rasprostranjenja stanišnih tipova i staništa vrsta, mora biti isto ili veće po površini od dijela područja za koje se sprovode kompenzatorne mjere.

O kompenzatornim mjerama koje se odnose na područja ekološke mreže Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju.

Troškove sprovođenja kompenzatornih mjera snosi organ nadležan za pripremu plana ili programa odnosno nosilac projekta.

VI. UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PRIRODNIM DOBRIMA

Upravljač zaštićenim prirodnim dobrima

Član 60

Zaštićenim prirodnim dobrima upravlja upravljač koji ispunjava uslove u pogledu kadra, organizacione osposobljenosti za obavljanje poslova očuvanja, zaštite, unaprjeđenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja i područja ekološke mreže.

Strogim rezervatom prirode, posebnim rezervatom prirode, spomenikom prirode i predjelom izuzetnih odlika, koji se nalaze na prostoru nacionalnog parka, upravlja upravljač nacionalnim parkom.

Upravljač vještačkim ekosistemom i parkom prirode od nacionalnog značaja određuje se odlukom o proglašenju.

Zaštićenim područjima, osim nacionalnih parkova, koja se djelimično ili potpuno nalaze na području morskog dobra, upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

Upravljač zaštićenog područja određuje se aktom o proglašavanju zaštićenog područja.

Vlada i jedinica lokalne samouprave mogu osnovati zajedničkog upravljača za upravljanje zaštićenim prirodnim dobrom.

Upravljač zaštićenim područjem obezbjeđuje učešće predstavnika lokalne zajednice u aktivnostima planiranja, praćenja i unapređenja upravljanja, kroz savjetodavna tijela i javne konsultacije.

Upravljač formira participativna tijela sastavljena od predstavnika lokalne zajednice, stručne javnosti i organizacija civilnog društva, radi unapređenja upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom.

Način i oblici uključivanja lokalne zajednice bliže se uređuju planom upravljanja i opštim aktima upravljača.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze upravljača

Član 61

Upravljač zaštićenog prirodnog dobra dužan je da:

- pripremi plan upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom (u daljem tekstu: plan upravljanja);

- donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu;
- obezbijedi i organizuje službu zaštite i stručnu službu;
- donese finansijski plan zaštite i unapređivanja područja;
- donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova;
- obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite;
- čuva, unapređuje i promoviše zaštićena prirodna dobra;
- obilježi zaštićeno područje;
- obezbijedi nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog prirodnog dobra;
- ako ispunjava uslove vrši monitoring u zaštićenom prirodnom dobru i Agenciji dostavlja podatke u sklopu godišnjeg izvještaja o realizaciji programa upravljanja;
- dostavlja izvještaj Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera;
- uspostavi mehanizam saradnje sa lokalnim stanovništvom;
- obavlja i druge poslove propisane ovim zakonom i aktom o osnivanju

Obavljanje pojedinih poslova iz stava 1 ovog člana, upravljač zaštićenog prirodnog dobra može povjeriti drugom pravnom licu koje ispunjava uslove iz člana 55 ovog zakona, uz saglasnost Ministarstva, odnosno nadležnog organa lokalne uprave.

Obilježavanje granica zaštićenih područja

Član 62

Granice proglašenog zaštićenog područja obilježava upravljač.

Za obilježavanje granice zaštićenog područja upravljač obrazuje komisiju koju čine predstavnici: privrednog društva, organa državne uprave nadležnih za poslove šumarstva i zaštite životne sredine, organa uprave nadležnog za poslove katastra, gradskih opština i opština na čijoj se teritoriji nalazi zaštićeno područje.

Komisija iz stava 2 ovog člana dostavlja upravljaču predlog na osnovu koga upravljač izrađuje i donosi plan obilježavanja granica zaštićenog područja.

Sredstva za obilježavanje granica zaštićenog područja obezbjeđuju se iz Budžeta za zaštićena područja koja proglašava Skupština i Vlada, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave za zaštićena područja koja proglašava jedinica lokalne samouprave i budžeta upravljača morskim dobrom u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja za zaštićena područja koja se nalaze u zoni morskog dobra i drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Digitalne granice zaštićenog područja moraju biti dostupne na internet platformama upravljača.

Granice zaštićenih područja u digitalnom obliku čuvaju se u organu uprave nadležnom za katastar.

Način obilježavanja granica zaštićenih područja propisuje Ministarstvo.

Sredstva za rad upravljača

Član 63

Sredstva za rad upravljača obezbjeđuju se iz:

- Budžeta za zaštićena područja koja proglašava Skupština i Vlada, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave za zaštićena područja koja proglašava jedinica lokalne samouprave i budžeta upravljača morskim dobrom za zaštićena područja kojim upravlja Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom.
- naknada za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
- donacija;
- sredstava obezbijeđenih za realizaciju programa, planova i projekata u oblasti zaštite prirode;
- drugih izvoru u skladu sa zakonom.

Plan upravljanja

Član 64

Plan upravljanja je planski dokument kojim se planiraju mjere i aktivnosti zaštite i očuvanja zaštićenog prirodnog dobra radi postizanja ciljeva očuvanja zaštićenih prirodnih dobara, koji predstavlja plansku osnovu za upravljanje i korišćenje prirodnog dobra na način propisan ovim zakonom, pri čemu se uzimaju u obzir i ekonomske i socijalne namjene.

Plan upravljanja se donosi na period od pet godina.

Plan upravljanja se može po potrebi revidirati, po istoj proceduri po kojoj je donijet.

U postupku izrade plana upravljanja, upravljač sprovodi javnu raspravu u skladu sa propisom kojim se uređuje ova oblast.

Upravljač zaštićenog prirodnog dobra dužan je da pripremi plan upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom i da na isti pribavi mišljenje Agencije i saglasnost Ministarstva.

Plan upravljanja sprovodi se kroz realizaciju godišnjeg programa upravljanja iz člana 67 ovog zakona.

Za nova zaštićena područja rok za donošenje plana upravljanja je 18 mjeseci od dana proglašavanja tog zaštićenog područja.

Bliži sadržaj plana upravljanja propisuje Ministarstvo.

Nadležnost za donošenje plana upravljanja zaštićenog područja

Član 65

Plan upravljanja nacionalnim parkom donosi Vlada na predlog upravljača zaštićenog područja.

Plan upravljanja za park prirode od lokalnog značaja, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika, park-šumu i spomenik parkovske arhitekture koji se nalaze na teritoriji jedne jedinice lokalne samouprave donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Plan upravljanja za strogi i posebni rezervat prirode, park prirode od nacionalnog značaja, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika, park-šumu i spomenik parkovske arhitekture koji se nalaze na teritoriji dvije i više jedinica lokalne samouprave donosi Ministarstvo.

Plan upravljanja za zaštićena područja, osim nacionalnih parkova, koji se djelimično ili potpuno nalaze u zoni morskog dobra donosi pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom, uz saglasnost Ministarstva.

Plan upravljanja vještačkim ekosistemom donosi Vlada na predlog upravljača uz predhodnu saglasnost Ministarstva.

Plan upravljanja za zaštićena područja koja se nalaze na teritoriji nacionalnog parka je sastavni dio plana upravljanja nacionalnim parkom.

Nadležnost za donošenje plana upravljanja za područje ekološke mreže

Član 66

Za područje ekološke mreže koje se nalazi u zaštićenom području, plan upravljanja područjem ekološke mreže sastavni je dio plana upravljanja tim zaštićenim područjem.

Plan upravljanja za područje ekološke mreže koje se ne nalaze u zaštićenom području donosi Ministarstvo.

Plan upravljanja za područje ekološke mreže, osim nacionalnih parkova, koji se djelimično ili potpuno nalaze u zoni morskog dobra donosi Ministarstvo.

Za područje ekološke mreže koje se ne nalazi na zaštićenom području ili se nalazi djelimično ili se graniči, a kojim upravlja isti upravljač može se izraditi jedan plan upravljanja za sva područja.

Za područje ekološke mreže rok za donošenje plana upravljanja je 12 mjeseci od dana proglašavanja ekološke mreže.

Godišnji program upravljanja

Član 67

Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost Ministarstva, odnosno nadležnog organa lokalne uprave i uz prethodno pribavljeno mišljenje Agencije.

Godišnji program upravljanja dostavlja se Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 15. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Godišnji program upravljanja mora da bude usklađen sa planom upravljanja.

Sadržaj godišnjeg programa upravljanja iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izvještaj o realizaciji plana upravljanja

Član 68

Izvještaj o realizaciji plana upravljanja upravljač izrađuje nakon isteka perioda trajanja Plana upravljanja i dostavlja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 31. maja naredne godine.

Izvještaj o realizaciji plana upravljanja Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave dostavlja Vladi, odnosno Skupštini jedinice lokalne samouprave kao osnivačima.

Bliži sadržaj izvještaja iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja

Član 69

Izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja upravljač dostavlja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave i Agenciji do 1. marta tekuće za prethodnu godinu.

Nadležni organ lokalne uprave je dužan da do 1. aprila Ministarstvu dostavi informaciju o stepenu realizacije aktivnosti po indikatorima i drugim elementima od značaja za razumijevanje uspješnosti upravljanja zaštićenim područjem na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Bliži sadržaj izvještaja o realizaciji godišnjeg programa propisuje Ministarstvo.

Privremeni godišnji program upravljanja

Član 70

Za nova zaštićena područja, upravljač je dužan da donese privremeni godišnji program upravljanja u roku od šest mjeseci od dana proglašavanja tog zaštićenog područja, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, odnosno organa lokalne uprave i uz prethodno mišljenje Agencije.

Privremeni godišnji program upravljanja izrađuje se u skladu sa sadržajem godišnjeg programa upravljanja iz člana 67 ovog zakona.

Privremeni godišnji program upravljanja iz stava 1 ovog člana primjenjuje se do donošenja plana upravljanja, a najviše se može donijeti jedan privremeni godišnji program upravljanja.

Naknada za korišćenje zaštićenog prirodnog dobra

Član 71

Za korišćenje zaštićenog prirodnog dobra pravno ili fizičko lice plaća naknadu upravljaču zaštićenog prirodnog dobra i to za:

- ulazak u zaštićeno područje;
- pružanje usluga posjetiocima (korišćenje vodiča, razgledanje zbirke, korišćenje informativno-edukativnog materijala, parkiranje, iznajmljivanje šatora, vožnja plovilima, turističkim vozićem i drugim prevoznim sredstvima i drugo);
- ugostiteljske, turističke, prodajne, uslužne, reklamne i smještajne i druge komercijalne objekte (hotele, motele, restorane, bungalove, privremene objekte, pomoćne objekte i dr.);
- korišćenje prostora i zemljišta zaštićenih područja za reklame, reklamne panoe, bilborde, održavanje sportskih, kulturnih, zabavnih i drugih manifestacija, za postavljanje kampova, avanturističkih parkova, pilona, terena za paintball, sportskih terena, korišćenje plaža, organizovanje džiping tura;
- infrastrukturne objekte, elektro-energetsku infrastrukturu, inženjerske i složene inženjerske objekte, dalekovode, telekomunikacione, komunikacione i energetske vodove, telekomunikacione sisteme, trafostanice i razvodna postrojenja, hidrotehničke, akumulacione, kaptažne i objekte za vodosnadbijevanje, bunare, uspinjače, ski liftove i žičare, i dr.;
- iznajmljivanje i/ili korišćenje objekata, djelova objekata, opreme i prostorija upravljača;
- korišćenje imena, znaka, loga i žiga zaštićenog područja;
- snimanje svih vrsta filmova, spotova, reklama i drugih reklamno-propagandnih materijala u komercijalne i promotivne svrhe, uključujući i fotografisanje i organizovanje foto-tura;
- snimanje uz upotrebu drona;
- podvodne aktivnosti i podvodno snimanje;
- korišćenje mineralnih sirovina;
- iznajmljivanje sredstava i opreme za sport i rekreaciju (čamaca, brodova, kajaka i bicikala i drugo);
- sakupljanje, branje i prodaja šumskih plodova i gljiva;

- sportski i privredni ribolov;
- kampovanje;
- splavarenje, rafting, kajakarenje, upotrebu plovila u turističke, sportsko-rekreativne i druge svrhe;
- loženje vatre na posebno uređenim mjestima;
- druge radnje, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

Visinu, način obračuna i plaćanja naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje upravljač zaštićenog područja, uz saglasnost Vlade.

Upravljač je dužan da sredstva iz stava 1 ovog člana koristi za zaštitu, razvoj i unaprjeđivanje zaštićenog područja, odnosno područja ekološke mreže.

Ekosistemske usluge

Član 72

Ekosistemske usluge su direktni i indirektni benefiti koje ekosistemi obezbjeđuju čovjeku i mogu stvoriti direktnu ili indirektnu ekonomsku korist za različite korisnike.

Za korišćenje ekosistemskih usluga može se uspostaviti šema plaćanja ekosistemskih usluga ili ostvariti drugi vid benefita na osnovu ugovora koji se zaključuje između upravljača ili vlasnika ekosistema i korisnika ekosistemskih usluga.

Ugovor iz stava 2 ovog člana sadrži:

1) opis radnji i aktivnosti koje se zasnivaju na ekosistemskim uslugama;
2) ekološku, društvenu i ekonomsku procjenu ekosistemske usluge koja je predmet ugovora;
3) tehnologiju koja će se koristiti pri korišćenju ekosistemskih usluga;
4) iznos finansijskih sredstava ili drugi vid benefita ostvarenog korišćenjem ekosistemskih usluga predmetnog ekosistema;
5) procjenu raspodjele koristi od korisćenja ekosistemskih usluga;
6) rok za korišćenje ekosistemskih usluga;
7) definisanje obaveze upravljača da finansijska sredstva dobijena od strane korisnika ekosistemskih usluga, usmjeri na zaštitu i unaprjeđenje predmetnog ekosistema ili zaštićenog prirodnog dobra.

Način obračuna i plaćanja naknada za pružanje ekosistemskih usluga propisuje Vlada.

Pravo preče kupovine nepokretnosti u zaštićenom području

Član 73

Vlasnik nepokretnosti u granicama zaštićenog područja, koji namjerava da je proda, dužan je da nepokretnost prethodno ponudi državi Crnoj Gori odnosno lokalnoj samoupravi.

Ponuda iz stava 1 ovoga člana obavezno sadrži cijenu i uslove prodaje i podnosi se organu državne uprave nadležnom za državnu imovinu, odnosno organu lokalne uprave nadležnom za poslove imovine.

Ako država Crna Gora odnosno lokalna samouprava, ne prihvati ponudu iz stava 1 ovog člana u roku od 60 dana od dana kada je ponuda dostavljena, vlasnik nepokretnosti iz stava 1 ovog člana može prodati nepokretnost drugom licu ali ne pod povoljnijim uslovima od uslova pod kojima ih je ponudio državi Crnoj Gori odnosno lokalnoj samoupravi.

Ugovor zaključen suprotno st. 1 i 3 ovog člana je ništav.

Eksproprijacija i ograničenje prava svojine

Član 74

Svojinska prava na nepokretnostima u zaštićenom području mogu se ograničiti ili eksproprisati kada to zahtijeva javni interes u skladu sa zakonom.

Sprečavanje nastanka štete

Član 75

Vlasnik nepokretnosti u zaštićenom području dužan je da preduzima mjere i radnje u cilju sprečavanja nastanka štete koju mogu da pričine divlje vrste životinja na toj nepokretnosti.

Pravo na naknadu štete

Član 76

Vlasnici stoke i zemljišta kojima životinje strogo zaštićenih vrsta mogu pričiniti direktnu imovinsku štetu, dužni su da kao dobar domaćin, preduzimaju sve potrebne mjere za sprječavanje štete koju one mogu pričiniti.

Pravo na naknadu štete iz stava 1 ovog člana pripada vlasniku, odnosno korisniku zemljišta i stoke samo pod uslovom da je preduzeo sve potrebne mjere za sprječavanje štete.

Bliže propise o načinu i mjerama za sprječavanje štete, kao i načinu i postupku za ostvarivanje naknade štete od strogo zaštićenih vrsta za koje je nije odobreno odstupanje od strogih mjera zaštite, i sva druga pitanja u vezi sa naknadom štete, donosi Vlada.

Naknada za zabrane i ograničenja

Član 77

Vlasnik nepokretnosti kome se odlukom o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra ograničava, odnosno zabranjuje pravo korišćenja i raspolaganja nepokretnostima, ima pravo na naknadu štete srazmjerno umanjenju prihoda ostvarenih u momentu donošenja odluke o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra.

Vlasnik nepokretnosti podnosi upravljaču zahtjev za naknadu štete, u roku od tri godine od dana donošenja odluke o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra.

Vlasnik nepokretnosti uz zahtjev o naknadi štete prilaže dokaze o umanjenju prihoda koje je ostvarivao do momenta donošenja odluke o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra.

Visinu godišnje naknade iz stava 1 ovog člana, utvrđuju ugovorom upravljač i vlasnik nepokretnosti.

Visina naknade štete iz stava 4 ovog člana kumulativno ne može biti veća od tržišne cijene nepokretnosti u trenutku donošenja odluke o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra, za koju je utvrđena opravdanost naknade zbog zabrane prava korišćenja i raspolaganja.

Ako se u roku od 60 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva vlasnik nepokretnosti i upravljač ne dogovore o visini naknade, stranka koja namjerava da pokrene postupak pred sudom dužna je da u roku od 15 dana podnese pisani zahtjev Centru za alternativno rješavanje sporova radi mirnog rješavanja spora u postupku medijacije.

U slučaju da nije postignut sporazum o visini naknade štete pred Centrom za alternativno rješavanje sporova, visinu naknade štete određuje nadležni sud na čijoj teritoriji se nalaze nepokretnosti.

Obaveze vlasnika nepokretnosti i naknada štete

Član 78

Vlasnici nepokretnosti koje se nalaze u zaštićenom prirodnom dobru dužni su da omoguće upravljaču zaštićenog prirodnog dobra, Agenciji i licu koje ima dozvolu za vršenje istraživanja obavljanje poslova propisanih zakonom.

Ako vlasnik nepokretnosti, pri vršenju radnji i aktivnosti, pričini štetu na zaštićenom prirodnom dobru dužan je da sprovede mjere remedijacije, u skladu sa zakonom kojim je uređena odgovornost za štetu u životnoj sredini.

Ako upravljač zaštićenog prirodnog dobra, Agencija ili lice koje ima dozvolu za vršenje istraživanja, pričini štetu vlasniku parcele pri vršenju radnji i aktivnosti, dužan je da štetu nadoknadi vlasniku nepokretnosti.

Vlasnik nepokretnosti iz stava 1 ovog člana, dužan je da upravljaču prijavi nastanak štete najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka, odnosno saznanja za štetu.

Visinu naknade štete iz stava 3 ovog člana utvrđuje komisija za procjenu štete koju obrazuje Agencija.

VII. SPELEOLOŠKI, GEOLOŠKI I PALEONTOLOŠKI OBJEKTI

Speleološki objekti

Član 79

Speleološki objekti: jame, pećine, pećinski nakit i drugi djelovi pećina su dobra od opšteg interesa.

Agencija uspostavlja i vodi speleološki registar kao digitalni geografski informacioni sistem.

Registar iz stava 2 ovog člana sadrži podatke o: položaju, osobinama, vrijednostima, vlasništvu, istraživanju i korišćenju speleoloških objekata.

O otkriću speleološkog objekta nalazač je dužan da obavijesti Agenciju u roku od osam dana od dana otkrića.

Speleološkim objektom koji se nalazi na teritoriji zaštićenog prirodnog dobra upravlja upravljač zaštićenog prirodnog dobra.

Pećinski nakit je u svojini Crne Gore.

Bliži sadržaj, način uspostavljanja i vođenja registra iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita i korišćenje speleoloških objekata

Član 80

U speleološkim objektima i njihovoj okolini zabranjeno je:

1) zagađivati vodotoke i izvore ispuštanjem i unošenjem otrovnih materija;

2) odlaganje uginulih životinja;

3) odlaganje čvrstog otpada;

4) uništavanje, oštećenje i odnošenje djelova pećinskog nakita, pećinskih sedimenata i fosilnih ostataka;

5) uništavanje i odnošenje primjeraka faune i flore i narušavanje njihovih stanišnih uslova;

6) uznemiravanje faune, posebno slijepih miševa;

7) izvođenje građevinskih radova koji mogu prouzrokovati značajne nepovoljne i trajne promjene geomorfoloških i hidroloških obilježja;

8) kopanje i bušenje, osim u cilju istraživanja i zaštite objekta;

9) proizvoditi buku preko 30 (dBA);

10) paliti vatru ili koristiti druge materije čijim sagorijevanjem nastaje dim; i

11) obavljati druge aktivnosti koje trajno ugrožavaju prirodne vrijednosti i značaj speleološkog objekta.

Na osnovu dozvole iz člana 81 ovog zakona, u speleološkom objektu mogu se vršiti sljedeće radnje i aktivnosti:

1) organizovano posjećivanje, korišćenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovog dijela;

2) otvaranje ili zatvaranje ulaza, odnosno izlaza speleološkog objekta postavljanjem vrata sa rešetkama na ulazu, pri čemu razmak između rešetki mora biti dovoljan za neometano kretanje slijepih miševa i ptica;

3) izgradnja, obnova ili sanacija podzemnog objekta;

4) obavljanje naučnih i stručnih istraživanja;

5) ronjenje;

6) snimanje filmova ili fotografisanje;

7) kao i radnje i aktivnosti koje ne utiču na primarne osobine, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

Dozvola za korišćenje speleoloških objekata

Član 81

Dozvola iz člana 80 stav 2 izdaje se na zahtjev pravnog ili fizičkog lica (korisnik) speleološkog objekta.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) područje na kome se nalazi speleološki objekat;

3) opis i namjena radnji i aktivnosti koje namjerava obavljati u speleološkom objektu;

4) vremenski period realizacije radnji i aktivnosti.

U slučaju da Agencija vrši radnje i aktivnosti iz člana 80 stav 2 ovog zakona dužna je da o tome prethodno obavijesti upravljača zaštićenog prirodnog dobra ako se speleološki objekat nalazi na teritoriji zaštićenog prirodnog dobra.

Ako ne postoje podaci o speleološkom objektu na osnovu kojih se može izdati dozvola, korisnik speleološkog objekta koji podnosi zahtjev za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana dužan je da obezbijedi podatke angažovanjem naučne ili stručne institucije, organizacije i ustanove koje se bave istraživanjima speleoloških objekata.

Naučne i stručne institucije i ustanove, kao i organizacije koje obavljaju istraživanja speleoloških objekata u skladu stavom 4 ovog člana dužne su da obavijeste Agenciju o datumu početka istraživanja.

Naučne i stručne institucije, organizacije i ustanove koje se bave istraživanjima speleoloških objekata dužne su da Agenciji, korisniku speleološkog objekta, odnosno upravljaču zaštićenog prirodnog dobra ako se istražvanje vrši

na teritoriji zaštićenog prirodnog dobra, dostave podatke o rezultatima istraživanja u roku od tri mjeseca od dana završetka istraživanja.

Ako se speleološki objekat nalazi na zemljištu koje je u privatnoj svojini vlasnik zemljišta na kojem se taj objekat nalazi ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekat, zatrpati ulaz ili spriječiti njegovo korišćenje.

Vlasnik zemljišta na kom se nalazi speleološki objekat dužan je da omogući pristup i razgledanje tog objekta u skladu sa dozvolom iz stava 1 ovog člana.

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti

Član 82

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti (minerali, kristali, fosili) su djelovi geonasljeđa koji zbog svoje rijetkosti imaju izuzetan naučni značaj i mogu da budu:

1) primjerci sintipova i genotipova fosila, kao i tipske vrste fosila koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost;
2) pojedinačni minerali ili kristali koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost;
3) zbirke sintipova i genotipova fosila, tipskih vrsta fosila pojedinačnih minerala i kristala koji zbog svoje rijetkosti i izuzetnog naučnog značaja predstavljaju prirodnu vrijednost.

Zabranjeno je sakupljanje i uništavanje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata i ugrožavanje njihovih nalazišta.

Ako se pojedini zaštićeni geološki i paleontološki objekti ne mogu zaštititi na nalazištu, daju se na čuvanje pravnom licu nadležnom za prikupljanje i čuvanje prirodnjačkog materijala, koje je dužno da osigura njihovu zaštitu i omogući njihovu upotrebu u obrazovne, naučne i kulturne svrhe.

Geološke i paleontološke objekte utvrđuje i proglašava zaštićenim prirodnim dobrima Ministarstvo, na predlog stručnih i naučnih institucija koje se bave geološkim i paleontološkim istraživanjima.

Zaštita geoloških i paleontoloških objekata

Član 83

Zaštićeni geološki i paleontološki objekti čuvaju se na mjestu pronalaska, odnosno nalazištu.

Ako se pojedini zaštićeni geološki ili paleontološki objekti ne mogu zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje organu uprave nadležnom za zaštitu kulturnih dobara, radi obezbjeđenja njegove stručne zaštite i omogućavanja upotrebe u obrazovne i naučne svrhe.

Geološki i paleontoloških objekti koji imaju status zaštićenog kulturnog dobra ili su dio muzejskog materijala, dokumentacije i/ili lokaliteta štite se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita kulturnih dobara i muzejska djelatnost.

Ograničenja i zabrane

Član 84

Zabranjeno je uzimati iz prirode zaštićene geološke i paleontološke objekte na zaštićenom nalazištu ili ležištu mineralnih sirovina.

Zabranjen je izvoz geoloških i paleontoloških objekata koji su proglašeni zaštićenim.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana moguće je uzimati ili izvoziti zaštićene geološke i paleontološke objekte radi naučnog i stručnog istraživanja, obrazovanja i izlaganja na izložbama, uz dozvolu Agencije, koja se izdaje na osnovu podnijetog zahtjeva.

Imalac dozvole iz stava 3 ovog člana dužan je da, u roku od šest mjeseci od završetka istraživanja, vrati geološki i paleontološki objekat u Crnu Goru, a najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja, dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite.

Izvještaj se dostavlja Ministarstvu, Agenciji, organu uprave nadležnom za inspekcijske poslove i pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala.

VIII. ZAŠTITA DIVLJIH VRSTA

Zaštićene divlje vrste biljaka, životinja i gljiva izuzev ptičjih vrsta

Član 85

Divlje vrste biljaka, životinja i gljiva koje uživaju strogu zaštitu čine:

1) primjerci samoniklih biljaka, gljiva i slobodnoživećih životinja;

2) uzgojeni primjerci vrsta koji potiču od primjeraka uzetih iz prirode Crne Gore;

3) njihovi razvojni oblici (jaja, sjemenke, plodovi i micelije);

4) njihovi djelovi i derivati;

5) od njih dobijeni lako prepoznatljivi proizvodi.

Zabranjeno je primjerke divljih vrsta životinja koje uživaju strogu zaštitu:

1) hvatati, držati, posjedovati, odnosno ubijati i uznemiravati posebno tokom perioda razmnožavanja, podizanja mladunaca, hibernacije i migracije (u svim životnim fazama);

2) uzgajati i stavljati u promet, pribavljati na drugi način i preparirati;

3) oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, kao i područja njihovog razmnožavanja ili odmaranja;

4) uništavati ili uzimati jaja iz prirode;

6) kupovati, prodavati, transportovati zbog prodaje, držati zbog prodaje i nuditi na prodaju žive ili mrtve i bilo koji njihov prepoznatljivi dio ili derivat;

7) koristiti na način ili putem metoda koji se koriste za sveobuhvatno ili neselektivno hvatanje ili ubijanje ili koje izazivaju lokalno nestajanje vrsta.

Agencija uspostavlja i vodi sistem praćenja slučajnog hvatanja i ubijanja strogo zaštićenih vrsta životinja i obezbjeđuje prikupljanje, obradu i analizu podataka radi procjene njihovog uticaja na status očuvanosti vrsta i preduzimanja odgovarajućih mjera zaštite.

Radi adekvatne zaštite divljih vrsta životinja, upravljači zaštićenih prirodnih dobara, lovišta građani dužni su da obavijeste Agenciju o svim slučajevima slučajnog hvatanja i/ili ubijanja vrsta sa Liste zaštićenih vrsta, najkasnije u roku od tri dana od tog slučaja.

Bliže uslove u pogledu metodologije monitoringa, subjekata obaveznih za dostavljanje podataka, obrazaca prijave, rokova i načina vođenja baze podataka propisuje Ministarstvo.

Na osnovu obaviještenja iz stava 3 ovog člana Agencija je dužna da utvrdi mjere zaštite u cilju spriječavanja negativnog uticaja na povoljan statust tih vrsta.

Zabranjeno je primjerke zaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva u svim fazama biološkog ciklusa:

1) brati, sakupljati, posjedovati, sjeći, iskorjenjivati, uništavati u njihovom prirodnom okruženju u prirodi;

2) kupovati, prodavati ili razmjenjivati i nuditi na prodaju ili razmjenu primjeraka tih vrsta uzetih iz prirode.

Listu zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva utvrđuje Ministarstvo, na osnovu procjene ugroženosti pojedinih vrsta i obaveza iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i na osnovu nacionalnih i međunarodnih crvenih lista i druge stručne dokumentacije, na predlog organa uprave i mišljenje organa državne uprave nadležnog za poljoprivredu, šumarstvo i lovstvo.

Lista iz stava 8 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Crvene liste i crvene knjige

Član 86

Crvene liste izrađuje Agencija na osnovu međunarodnih crvenih lista i naučnih podataka prema stepenu ugroženosti, rasprostranjenosti, brojnosti populacije i drugim karakteristikama pojedinačnih divljih vrsta biljaka, životinja, gljiva, ekosistema i stanišnih tipova.

Na osnovu crvenih lista iz stava 1 ovog člana, Agencija može da izradi crvene knjige, koja sadrži i predlog mjera zaštite i mjera za poboljšanje statusa ugroženih vrsta, način postupanja i prikaz područja rasprostranjenosti divljih vrsta biljaka, životinja i/ili gljiva i predlog mjera zaštite njihovih staništa.

Crvene liste i crvenu knjigu Agencija objavljuje na svojoj internet stranici.

Izuzeci (derogacije) u odnosu na zaštićene divlje vrste

Član 87

Izuzetno od člana 85 st. 2 i 5 ovog zakona, na teritoriji Crne Gore mogu se vršiti radnje iz člana 85 ovog zakona

ako ne postoji drugo zadovoljavajuće rješenje i ako te radnje ne nanose štetu održavanju populacija zaštićenih vrsta na nivou povoljnog statusa očuvanosti, samo na osnovu dozvole Agencije i to radi:

1) zaštite divlje faune i flore i zaštite i očuvanja prirodnih staništa;

2) sprečavanja ozbiljnih oštećenja, naročito usjeva, stoke, šuma, riba, voda i drugih vrsta imovine;

3) zaštite javnog zdravlja i bezbjednosti ili iz drugih imperativnih razloga preovladavajućeg javnog interesa, uključujući razloge socijalne ili ekonomske prirode i razloge od primarnog značaja za životnu sredinu;

4) istraživanja i obrazovanja, repopulacije za ponovno uvođenje u prirodu tih vrsta i za uzgajanje koje je neophodno u ove svrhe, uključujući i vještačko razmnožavanje;

5) čuvanje određenih primjeraka zaštićenih vrsta pod strogo kontrolisanim uslovima, na selektivnoj osnovi i u ograničenoj mjeri.

Dozvola iz stava 1 ovog člana, izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) način, sredstva ili metode koje će se koristiti u izvršenju radnje;

3) podatke o lokaciji na kojoj će se vršiti radnje;

4) vrste koje su predmet radnje i broj jedinki;

5) svrhe i razloge sprovođenja radnji i vremensko trajanje vršenja radnji.

Imalac dozvole je dužan da Agenciji dostavi izvještaj o preuzetim radnjama na osnovu kojih je izdata dozvola, što uključuje i podatke o vrstama i broju njihovih primjeraka za koje je dozvola korišćena do 31. decembra svake godine.

O izdatim dozvolama iz stava 1 ovog člana uključujući razloge za njihovo izdavanje, podatke o njihovoj realizaciji, sredstvima, metodama, lokacijama na kojim se vrše radnje zbog kojih su dozvole izdate, kao i načinu realizacije dozvoljenih radnji nad zaštićenim vrstama Agencija sačinjava dvogodišnji izvještaj koji dostavlja Evropskoj komisiji.

Zabranjena sredstva za hvatanje i ubijanje divljih životinja

Član 88

Zabranjena je upotreba sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja kojima se uznemiravaju njihove populacije i ugrožavaju njihova staništa i koje mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje.

Zabranjeno je korišćenje metoda za široko i neselektivno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja.

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje sisara i riba su:

- zamke koje su neselektivne prema principu ili uslovima njihovog korišćenja;
- samostrijeli;
- slijepe ili osakaćene životinje koje se koriste kao živi mamci;
- mreže koje su neselektivne prema principu ili uslovima njihovog korišćenja;
- istjerivanje gasom ili dimom;
- električne smrtonosne ili omamljujuće naprave, osim u naučno-istraživačke svrhe;
- vještačke svijetleće naprave;
- ogledala i druge zaslepljujuće naprave;
- odašiljači zvuka koji emituju zvukove dozivanja, boli ili oglašavanja;
- naprave za osvjetljavanje cilja;
- optički nišani za noćni lov sa mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;
- eksplozivi;
- otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje;
- druga sredstva utvrđena međunarodnim ugovorima.

Zabranjen je bilo kakvo hvatanje i/ili ubijanje zaštićenih divljih vrsta životinja, ako je predviđeni način transporta:

- letjelica ili
- pokretnim motornim vozilima.

Dozvole za naučna i obrazovna istraživanja

Član 89

Naučna i obrazovna istraživanja djelova prirode u zaštićenim prirodnim dobrima i na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva mogu vršiti pravna ili fizička lica na osnovu dozvole Agencije.

Za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, pravno ili fizičko lice podnosi Agenciji zahtjev koji sadrži:

1) podatke o vršiocima naučnog i obrazovnog istraživanja (naziv i sjedište, odnosno ime i prezime, naučne reference);
2) detaljan opis naučnog i obrazovnog istraživanja;
3) podatke o mjestu i periodu vršenja naučnog i obrazovnog istraživanja;
4) opis metodologije vršenja naučnog i obrazovnog istraživanja;
5) latinski i domaći nazivi divljih vrsta životinja, biljaka ili gljiva koje će biti predmet naučnih i obrazovnih istraživanja, ako su te vrste poznate;
6) broj/količina jedinki koje će biti predmet naučnog i obrazovnog istraživanja, sa navedenim nazivom vrste u slučaju da je poznata;
7) nazivi ostalog naučnog materijala (sedimenti, derivati i djelovi višećelijskih divljih vrsta, genetički materijal i drugo), koji će biti predmet naučnog i obrazovnog istraživanja; i
8) druge podatke od značaja za odlučivanje o opravdanosti zahtjeva.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se uz prethodno pribavljeno mišljenje upravljača zaštićenog prirodnog dobra ako se istraživanja vrše u zaštićenom prirodnom dobru, organa državne uprave nadležnog za šumarstvo ako se istraživanja vrše na šumskim lokalitetima, odnosno Instituta ako se istraživanje vrši na moru.

Lica i organi iz stava 3 ovog člana dostavljaju mišljenje u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva za davanje mišljenja od Agencije, u suprotnom ce se smatrati da su saglasni.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se za:

1) istraživanje za potrebe zaštite i očuvanja tipova prirodnih staništa ili zaštićenih vrsta;
2) prekogranična istraživanja;
3) radove i istraživanja koji su neophodni za zaštitu, upravljanje i korišćenje populacija svih vrsta kojima prijeti istrebljenje;
4) istraživanja posebno ugroženih vrsta, uzimajući u obzir njihovu geografsku rasprostranjenost;
5) istraživanja zaštićenih prirodnih dobara koja su posebno važna za migratorne vrste na njihovim migratornim putevima, kao i za zimska hranilišta i gnijezdišta;
6) procjenu populacija migratornih vrsta;
7) razvoj ili usavršavanje ekoloških metoda za sprječavanje oštećenja koja izazivaju ptice;
8) utvrđivanje uloge određenih vrsta kao indikatora zagađenja;
9) istraživanja koja se odnose na dobijanje opštih podataka o divljim vrstama.

Izuzetno od stava 5 ovog člana Agencija može izdati dozvolu i za druga naučna i obrazovna istraživanja za koja procijeni da su neophodna.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na period do tri godine i može se produžiti na period neophodan za završetak naučnog i obrazovnog istraživanja, a najduže još dvije godine.

Pravno i fizičko lice koje obavlja naučna i obrazovna istraživanja na osnovu dozvole iz stava 1 ovog člana dužno je da obavijesti Agenciju i upravljača zaštićenog prirodnog dobra o tačnom datumu početka istraživanja.

Pravno ili fizičko lice koje je obavilo istraživanja iz stava 1 ovog člana, dužno je da Agenciji i upravljaču zaštićenog prirodnog dobra dostavi podatke o rezultatima istraživanja, u roku od mjesec dana od dana završetka istraživanja.

Ako se prilikom istraživanja iz stava 7 ovog člana utvrdi postojanje nove vrste za nauku, nosilac dozvole iz stava 1 ovog člana dužan je da holotip dostavi pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala.

Mjere zaštite divljih životinja tokom kretanja

Član 90

Za saobraćajnice i objekte koji mogu sprječavati slobodno kretanje divljih životinja preduzimaju se mjere koje se odnose na gradnju da bi se umanjio negativan efekat na kretanje divljih životinja i obezbijedilo sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

Mjere iz stava 1 ovog člana sprovode se primjenom posebnih konstrukcijskih i tehničko-tehnoloških rješenja (ekološki mostovi, izgrađeni prolazi i prelazi, tuneli, propusne cijevi, kanali, sigurnosni i usmjeravajući objekti, riblje staze, liftovi) na samim objektima i u njihovoj okolini.

Vertikalne barijere, stubovi, stubovi pričvršćeni sajlama i vjetrogeneratori moraju da budu osvijetljeni tokom noćnih sati.

Ponovno uvođenje u prirodu (reintrodukcija) nestalih autohtonih divljih vrsta

Član 91

Dozvolu za reintrodukciju nestalih autohtonih divljih vrsta i njihovih uzgojnih primjeraka u prirodu izdaje Agencija, na osnovu podnijetog zahtjeva.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) naziv vrste, broj ili količina jedinki, porijeklo jedinki, opis razvojnog stadijuma ili oblika, a za životinjske vrste i pol i starost jedinke;

3) svrha planirane reintrodukcije i važnost unošenja sa aspekta zaštite prirode;

4) lokalitet na kojem se planira reintrodukcija autohtonih vrsta;

5) opis radnji koje podnosilac zahtjeva namjerava da obavlja;

6) vremenski period realizacije radnji iz tačke 5 ovog stava;

7) podatke o ispunjenosti uslova u pogledu kadra i opreme.

U slučaju da Agencija u postupku izdavanja dozvole iz stava 1 ovog člana utvrdi da postoji ekološki rizik, pokrenuće se postupak za procjenu rizika reintrodukcije.

Studija o procjeni rizika reintrodukcije (u daljem tekstu: Studija) izrađuje pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme propisane ovim zakonom.

Ocjenu Studije vrši Komisija za ocjenu Studije za procjenu rizika reintrodukcije nestale autohotne divlje vrste (u daljem tekstu: komisija).

Troškove izrade Studije, rada komisije i same reintrodukcije autohtonih divljih vrsta snosi podnosilac zahtjeva.

Ako se reintrodukcija iz stava 1 ovog člana vrši u zaštićenom prirodnom dobru, pribavlja se prethodno mišljenje upravljača zaštićenog prirodnog dobra.

Izuzetno od stava 1 ovog člana dozvola za postupak reintrodukcije se ne izdaje u slučaju da je posebnim propisima iz oblasti šumarstva, lovstva, ribarstva i akvakulture definisano da se za plan ili program koji je izrađen na osnovu posebnih propisa iz oblasti šumarstva, lovstva, slatkovodnog i morskog ribarstva i sadrži predlog za reintrodukciju, sprovodi postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako se postupak reintrodukcije vrši u svrhu lovstva, šumarstva, slatkovodnog ili morskog ribarstva, dozvole se izdaju u skladu sa posebnim zakonima.

Ako samoinicijativno utvrdi potrebu reintrodukcije autohtonih divljih vrsta i njihovih uzgojnih primjeraka u prirodu, Agencija može donijeti odluku o njihovoj reintrodukciji u prirodu.

Odlukom iz stava 10 ovog člana određuje se obveznik reintrodukcije autohtonih divljih vrsta i njihovih uzgojnih primjeraka u prirodu, način i uslovi ponovnog unošenja, rok za obavljanje aktivnosti i obaveza praćenja i izvještavanja.

Bliže uslove koje treba da ispunjava pravno lice koje izrađuje procjenu rizika, kao i kriterijume za izradu procjene rizika i bliže uslove koje treba da ispunjava pravno ili fizičko lice koje vrši reintrodukciju propisuje Ministarstvo.

Komisija za ocjenu Studije za procjenu rizika reintrodukcije nestale autohotne divlje vrste

Član 92

Komisija se obrazuje iz reda zaposlenih u Agenciji i drugih stručnih lica koja imaju najmanje završen VII-1 nivo nacionalnog okvira kvalifikacija i najmanje pet godina radnog iskustva u dijelu istraživanja i zaštite divljih vrsta.

Rješenjem o obrazovanju Komisije određuje se broj, sastav i način rada komisije.

Članovi komisije ne mogu biti lica, koja su učestvovala u izradi Studije ili su zaposlena kod podnosioca zahtjeva.

Visinu troškova za rad komisije u zavisnosti od vrste i složenosti pojedinih projekata za koje se vrši procjena rizika, određuje Agencija, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.

Promet divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva u komercijalne svrhe i njihov tranzit

Član 93

Pravno ili fizičko lice može brati, sakupljati i koristiti divlje vrste biljaka i gljiva, odnosno hvatati i ubijati primjerke divljih vrsta životinja radi stavljanja u promet u komercijalne svrhe na osnovu predhodno izdate dozvole Agencije.

Promet iz stava 1 ovog člana može se vršiti isključivo ako neće uticati na održavanje u povoljnom stanju očuvanosti. populacija vrsta.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva, koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) vrstu i količinu primjeraka divlje vrste biljaka, životinja ili gljiva;

3) podatke o lokaciji branja, sakupljanja i korišćenja primjeraka divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanja i ubijanja primjeraka divljih vrsta životinja; i

4) vremenski period realizacije radnje.

Pravna lica dužna su da uz zahtjev iz stava 3 ovog člana dostave spisak fizičkih lica koja će u ime i za račun tog pravnog lica vršiti branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje primjeraka divljih vrsta životinja.

Pri prometu i tranzitu živi primjerci divlje životinje moraju se prevoziti i čuvati na način kojim se obezbjeđuje sigurnost životinja od povrjeđivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja.

Tranzit divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva preko teritorije Crne Gore vrši se na osnovu dozvole o izvozu, odnosno uvozu, ili drugog odgovarajućeg dokumenta izdatog od nadležnog organa zemlje izvoza, odnosno zemlje uvoza.

Listu vrsta biljaka, životinja i gljiva koje se mogu brati, sakupljati i koristiti, odnosno hvatati i ubijati radi stavljanja u promet u komercijalne svrhe propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Bliže uslove za branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanja i ubijanja primjeraka divljih vrsta životinja radi stavljanja u promet u komercijalne svrhe, način praćenja stanja populacija tih divljih vrsta i bliže uslove za obavljanje prometa i tranzita živih primjeraka divljih životinja propisuje Ministarstvo.

Zaštita divljih vrsta ptica

Član 94

Divlje vrste ptica uživaju zaštitu u skladu sa ovim zakonom.

Sve divlje ptice na teritoriji države Crne Gore su zaštićene.

Zaštita divljih vrsta ptica vrši se:

1) sprovodjenjem mjera za njihovo očuvanje;

2) uspostavljanjem ekološke mreže čiji su sastavni dio područja važna za očuvanje ptičijih vrsta i njihovih staništa;

3) sprovođenjem mjera za očuvanje, održavanje i upravljanje ptičijim staništima u skladu sa ekološkim potrebama unutar područja ekološke mreže;

4) poboljšanjem uslova staništa i/ili obnavljanjem uništenih staništa;

5) preduzimanjem mjera da bi se izbjeglo zagađivanje ili propadanje staništa ili bilo kakvo uznemiravanje koje utiče na ptice u okviru ekološke mreže i van nje; i

6) stvaranjem staništa.

Pojedine divlje vrste ptica mogu se nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje lovstvo.

Listu divljih vrsta ptica iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove lovstva.

Zabranjeno je ubijanje, hvatanje i držanje svih vrsta divljih ptica i njihovo uznemiravanje, naročito u vrijeme othranjivanja ptića i tokom razmnožavanja.

Zabranjeno je uništavanje, oštećivanje, premještanje ili uklanjanje gnijezda i jaja ptica, kao i sakupljanje, uzimanje i držanje jaja, čak i ako su jaja prazna.

Lovne vrste ptica štite se u vrijeme lovostaja i u periodu reprodukcije, mitarenja i njihovog povratka sa zimovališta u skladu sa zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo.

Stubovi i tehničke komponente srednjenaponskih i visokonaponskih vodova, vjetroelektrane, žičare i elektrovodovi moraju se graditi na način da se ptice zaštite od strujnog udara i mehaničkog povređivanja.

Pri izgradnji visokih objekata (vjetrogeneratora, stubova, tornjeva, mostova) primjenjuju se tehničko-tehnološke mjere kako bi se izbjegli negativni uticaji tih objekata na ptice.

Praćenje brojnosti i stanja populacija divljih vrsta ptica

Član 95

Radi očuvanja i zaštite divljih vrsta ptica vrši se praćenje brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica u skladu sa međunarodnim obavezama.

Na osnovu praćenja brojnosti i stanja populacija divljih vrsta ptica određuju se kategorije divljih ptica i to:

- vrste kojima prijeti istrebljenje;
- vrste koje su osjetljive na konkretne promjene u njihovom staništu;
- vrste koje se smatraju rijetkim zbog male populacije ili ograničene lokalne rasprostranjenosti;
- druge vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju zbog posebne prirode njihovog staništa.

Na osnovu rezultata praćenja organ uprave utvrđuje mjere zaštite migratornih vrsta divljih ptica u pogledu njihovog uzgajanja, mijenjanja perja i mjesta za ishranu tokom zime i usputnih stanica na njihovim migratornim putevima, zaštiti močvara, a naročito močvara od međunarodnog značaja, sprječavanje zagađivanja ili propadanja staništa ili bilo kakvo uznemiravanje koje utiče na divlje vrste ptica.

Način praćenja brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica utvrđuje Ministarstvo.

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje ptica

Član 96

Zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje ptica su:

- lijepak;
- kuke;
- žive ptice koje su slijepe ili osakaćene i koriste se kao mamac;
- odašiljači zvuka koji emituju zvukove dozivanja, boli ili oglašavanja;
- elektro uređaji za sječenje;
- izvori vještačkog svijetla, ogledala, uređaji za osvjetljavanje meta, nišanski uređaji za noćno gađanje koje čine elektronska lupa ili konverter;
- eksplozivi;
- mreže, zamke, otrovni ili anestetički mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje sa magacinom u koji staje više od dva metka;
- letjelice;
- motorna vozila;
- čamci čija brzina prelazi pet kilometara na sat, osim motornih čamaca na otvorenom moru, koji se koriste u bezbjedonosne svrhe maksimalne brzine 18 kilometara na sat.

Izuzeci (derogacije) u odnosu na zaštitu ptica

Član 97

Zabranjene radnje iz člana 96 ovog zakona mogu se dozvoliti u slučaju da ne postoji drugo zadovoljavajuće rješenje, samo na osnovu dozvole Agencije i to radi:

1) zaštite javnog zdravlja i bezbjednosti;

2) zaštite vazdušne bezbjednosti;

3) sprječavanja oštećenja usjeva, stoke, šuma, riba i voda;

4) zaštite biljnog i životinjskog svijeta;

5) istraživanja i podučavanja, obnavljanja populacije, ponovnog uvođenja i uzgajanja koje je neophodno za te svrhe;

6) hvatanja, zadržavanja ili drugih vidova korišćenja nekih vrsta ptica u malom broju primjeraka, pod strogo nadziranim uslovima i na selektivnoj osnovi.

Dozvola iz stava 1 ovog člana može se izdati na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) način, sredstva ili metode koje će se koristiti;

3) vrste ptica;

4) svrhe i razloge sprovođenja radnji;

5) vremensko trajanje vršenja radnji;

6) način i rokove izvještavanja o primjeni dozvole Agencije.

Obilježavanje primjeraka divljih vrsta ptica

Član 98

Obilježavanje primjeraka divljih vrsta ptica koje se drže u zatočeništvu na osnovu dozvole vrši se nožnim prstenovima, krilnim markerima i satelitskim odašiljačima, a ptice po izlegnuću trajno se obilježavaju bešavnim nožnim prstenom sa jedinstvenom oznakom za svakog uzgajivača.

Obilježavanje divljih ptica vrše pravna lica na osnovu dozvole Agencije.

Dozvola iz stava 2 ovog člana izdaje se pravnom licu koje ispunjava uslove u pogledu, kadra i opreme.

Dozvola iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište i matični broj);

2) podatke o odgovarajućoj opremi i kadru.

Pravna lica iz stava 2 ovog člana dužna su da dostavljaju Agenciji podatke o obilježenim divljim pticama.

Agencija vodi registar obilježenih divljih ptica.

Bliže uslove iz stava 3 ovog člana, karakteristike sredstava za obilježavanje divljih ptica, način obilježavanja i način vođenja registra obilježenih divljih ptica propisuje Ministarstvo.

Promet i tranzit ugroženih divljih vrsta biljaka i životinja, njihovih djelova i derivata

Član 99

Promet i tranzit ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja, njihovih djelova i derivata koje su definisane potvrđenim međunarodnim ugovorima, može se da se vrši na osnovu dozvole Agencije, po prethodno pribavljenom mišljenju Instituta ako se vrši unos divljih vrsta sa mora, u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) svrhu prometa;

3) period realizacije radnji zbog kojih se dozvola zahtijeva.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana prilaže se sljedeća dokumentacija:

1) dokaz da je pravo raspolaganja primjerkom divlje vrste biljke, životinje ili gljive stečeno u skladu sa zakonom ili se radi o uzgojenom primjerku;

2) dokaz o trajnom obilježavanju primjeraka životinje;

3) dozvola, potvrda ili druga isprava o izvozu nadležnog organa zemlje izvoza, u slučaju uvoza.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se samo ako Agencija utvrdi da promet koji se odobrava ne ugrožava divlje populacije biljaka i životinja.

Izdate dozvole iz stava 1 ovog člana Agencija upisuje u registar dozvola.

Tranzit ugroženih divljih vrsta biljaka i životinja preko teritorije Crne Gore može da se vrši na osnovu dozvole o izvozu, odnosno uvozu izdate od nadležnog organa zemlje izvoza, odnosno zemlje uvoza.

Pri prometu i tranzitu žive životinje se moraju prevoziti i čuvati na način kojim se obezbjeđuje sigurnost životinja od povređivanja, oštećenja zdravlja ili nehumanog postupanja.

Agencija ukida dozvole, potvrde i druge isprave ako se:

1) naknadno utvrdi da je odluka o izdavanju dozvole, potvrde ili druge isprave, donijeta na osnovu netačnih podataka, falsifikovanih dokumenata ili isprava na kojima su vršene neovlašćene izmjene;
2) utvrdi da podaci navedeni u dozvolama, potvrdama ili drugim ispravama više ne odražavaju stvarno stanje, odnosno u slučajevima kada se utvrdi da bi upotreba važeće izdate dozvole, potvrde ili druge isprave bilo suprotno odredbama ovog zakona, propisima donijetim na osnovu ovog zakona i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Bliže uslove za promet i tranzit ugroženih divljih vrsta biljaka i životinja, način postupanja sa životinjama prilikom transporta, kao i sa zaplijenjenim i oduzetim vrstama, sadržaj, izgled i način podnošenja zahtjeva iz stava 2 ovog člana, obrasce dozvola, sadržaj i način podnošenja obavještenja o uvozu i zahtjeva za izdavanje dozvole, izdavanje i obrazac potvrda, sadržaj i način vođenja regista iz stava 5 ovog člana, listu divljih vrsta, njihovih djelova i derivata koji podliježu izdavanju dozvola, potvrda i drugih isprava, kao i za koje je uvoz odnosno izvoz zabranjen, ograničen ili obustavljen način obilježavanja divljih vrsta životinja i pošiljki sa gljivama ili biljkama propisuje Ministarstvo.

Obavještavanje o promjenama i novim okolnostima

Član 100

Pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice dužno je da u roku od najdalje dva dana, obavijesti Agenciju o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole za držanje životinja, a naročito o:

1) uginuću, uništenju ili bijegu primjerka životinjske vrste;
2) gubljenju oznake/čipa/prstena kod obilježenog primjerka divlje vrste životinje;
3) drugim okolnostima koje mogu uticati na izdatu dozvolu.

Prenošenje živih primjeraka ugroženih divljih vrsta životinja

Član 101

Prenošenje primjeraka ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva s mjesta naznačenog u uvoznoj dozvoli može se vršiti samo na osnovu dozvole Agencije.

Dozvola iz stava 1 ovog člana se može izdati na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);
2) podaci o porijeklu primjeraka;
3) namjera prenošenja primjeraka;
4) podatke o sredstvima za prenošenje i mjestu na koje će se vršiti prenos i čuvanje primjeraka;
5) vremenski period u kojem se vrši prenošenje.

Dozvola iz stava 1 ovog člana ne izdaje se u slučaju prenošenja žive životinje radi veterinarskog tretmana.

Postupanje sa ugroženim životinjama koje se drže u zatočeništvu bez dozvole

Član 102

Ako se utvrdi da se ugrožene divlje vrste životinja drže u zatočeništvu bez dozvole ili suprotno propisanim uslovima, inspektor će držaocu naložiti da u roku koji se odredi:

- pribavi dozvolu Agencije za zaštitu životne sredine, i/ili
- uskladi uslove držanja sa propisanim standardima.

Ako držalac u ostavljenom roku ne postupi po nalogu, životinje se privremeno oduzimaju, a Agencija odlučuje da se one:

- predaju prihvatilištu do donošenja konačne odluke; ili
- ostave na čuvanje držaocu, uz zabranu raspolaganja.

Agencija donosi odluku iz stava 2 ovog člana u roku od pet dana od dana prijema zahtjeva inspektora.

O trajnom oduzimanju životinja odlučuje nadležni sud u prekršajnom ili krivičnom postupku.

Prihvatilište je dužno da, po nalogu inspektora, preuzme životinje i obezbijedi njihov transport, smještaj, ishranu, zdravstvenu zaštitu, karantin i zbrinjavanje, u skladu sa odlukom Agencije.

Troškove iz stava 5 ovog člana snosi držalac od kojeg su životinje oduzete.

Ako su životinje ostavljene na čuvanje držaocu, on je dužan da im obezbijedi smještaj, ishranu, zdravstvenu zaštitu, karantin i čuvanje, do konačne odluke Agencije.

Agencija donosi odluku o trajnom zbrinjavanju životinja po okončanju sudskog postupka, a može i ranije, uz odobrenje suda.

Uslovi za prihvatilište

Član 103

Prihvatilište za divlje životinje mora da:

1) ima odgovarajuće objekte za bezbjedno držanje divljih vrsta;

2) ima osiguranu veterinarsku njegu za zbrinute divlje životinje;

3) ima osigurano hranjenje životinja u skladu s potrebama svake zbrinute divlje vrste;

4) ima odgovarajući kadar za rad sa divljim životinjama, njihovim oporavkom i/ili vraćanjem u prirodu;

5) ima osnovnu opremu za hvatanje i transport divljih životinja koje se zbrinjavaju;

6) vodi evidencije o zbrinutim divljim životinjama.

Troškove smještanja i zbrinjavanja divljih i alohtonih vrsta životinja snosi lice kojem su primjerci privremeno ili trajno oduzeti, od trenutka privremenog oduzimanja do okončanja sudskog postupka ili konačne odluke Agencije o postupanju sa divljim vrstama životinja.

Trošak zbrinjavanja primeraka divljih i alohtonih vrsta životinja koje su predmet oduzimanja i/ili zbrinjavanja, uključujući i način nadoknade troškova zbrinjavanja, liječenja, njege, angažovanja stručnih lica, transporta, uzorkovanja, analiza, vraćanja u prirodu i neškodljivog uklanjanja propisuje Ministarstvo.

Bliže uslove za rad prihvatilišta za divlje i alohtone vrste životinja, obrazac i sadržinu zahtjeva, dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev, prijem i postupanje sa zbrinutim životinjama, izuzeća, transport, način vođenja evidencije zbrinutih životinja propisuje Ministarstvo, uz prethodno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove veterinarstva i dobrobiti životinja.

Zbrinjavanje zaštićenih vrsta životinja u prihvatilištu

Član 104

Nađene, povrijeđene, bolesne, privremeno ili trajno oduzete jedinke zaštićenih i ugroženih životinja se u svrhu privremenog i/ili trajnog zbrinjavanja upućuju u prihvatilište koje osniva Vlada.

Jedinke iz stava 1 ovog člana ne smiju se izlagati javnosti.

Finansiranje izgradnje, održavanja i rada prihvatilišta iz stava 1 ovog člana, obezbjeđuju se iz:

1) budžeta Crne Gore;

2) budžeta jedinice lokalne samouprave;

3) budžeta Fonda za zaštitu životne sredine;

4) budžeta upravljača zaštićenog područja;

5) donacija, kredita i pomoći;

6) drugih izvora u skladu sa zakonom.

U slučaju da se primjerak zaštićene ili ugrožene divlje vrste životinje može vratiti u prirodu, Agencija uz mišljenje organa uprave nadležnog za veterinarske poslove, može odlučiti da u prirodu vrati oduzeti i/ili pronađeni primjerak.

O načinu, uslovima, vremenu i mjestu vraćanja primjerka tih vrsta u prirodu odlučuje Agencija, kao i o potrebi praćenja iste nakon vraćanja.

U slučaju da se životinja ne može vratiti u prirodu u Crnoj Gori ti primjerci se mogu predati stranom pravnom licu u drugoj državi koje je ovlašćeno za čuvanje i držanje životinja.

U slučaju da se primjerak vrste životinje ne može predati stranom pravnom licu u drugoj državi koje je ovlašćeno za čuvanje i držanje životinja, Agencija uz mišljenje organa uprave nadležnog za veterinarske poslove može odlučiti da izvrši eutanaziju takvog trajno oduzetog primjerka.

Postupak eutanazije iz stava 7 ovog člana se izvršava u skladu sa propisom kojim je uređena zaštita dobrobiti životinja.

O postupanju sa privremeno i trajno oduzetim primjercima odlučuje Agencija.

Zabrana prekograničnog prometa divljih vrsta biljaka i/ili životinja

Član 105

Zabranjen je prekogranični promet primjeraka divljih vrsta biljaka i/ili životinja ako se:

1) prekogranični promet, uključujući otpremu, transport i tranzit vrši bez dozvole, potvrde ili druge isprave propisane ovim zakonom, propisima donijetim na osnovu ovog zakona ili potvrđenim međunarodnim ugovorima;
2) vrši suprotno izdatoj dozvoli, potvrdi ili drugoj ispravi, odnosno dozvola, potvrda ili druga isprava koristi za bilo koji drugi primjerak osim za onaj za koji je izdata;
3) koristi dozvola, potvrda ili druga isprava koja je poništena ili čiji je rok važenja istekao;
4) koristi falsifikovana dozvola, potvrda ili druga isprava, uključujući i one na kojima su vršene neovlašćene izmjene;
5) vrši transport živih primjeraka na način suprotan propisima kojim je uređena oblast zaštite dobrobiti životinja.

Prijava prometa primjeraka divljih vrsta

Član 106

Promet primjeraka divljih vrsta iz člana 99 ovog zakona prijavljuje se na graničnom prelazu organu uprave nadležnom za poslove carina, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje način i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Crne Gore.

Promet iz stava 1 ovog člana vrši se preko graničnih prelaza na kojima postoji organizovana veterinarska i fitosanitarna kontrola.

Organ uprave nadležan za poslove carine je dužan da prijavljenu pošiljku iz stava 1 ovog člana pregleda i ovjeri dozvolu iz člana 99 ovog zakona i da ovjerenu kopiju dozvole dostavi Agenciji.

Obaveze organa uprave nadležnog za poslove carine

Član 107

Ako organ uprave nadležan za poslove carina prilikom uvoza, izvoza, unosa, iznosa ili tranzita ne može da odredi da li primjerci divljih vrsta biljaka i/ili životinja pripadaju vrsti čiji uvoz ili izvoz podliježe zabranama ili ograničenjima, može ih privremeno oduzeti i:

1) o trošku carinskog obveznika primaoca/uvoznika, odnosno pošiljaoca i/ili izvoznika robe (u daljem tekstu: carinski obveznik), čuvati ili dati na čuvanje do utvrđivanja statusa vrste čiji uvoz, izvoz, ponovni izvoz ili tranzit podliježe ograničenjima; ili
2) predati na čuvanje carinskom obvezniku do okončanja postupka, uz zabranu raspolaganja.

Organ uprave nadležan za poslove carina će privremeno oduzeti primjerak divlje vrste biljke i/ili životinje za koji u postupku carinske kontrole utvrdi da se uvozi, izvozi, unosi ili iznosi ili da je u tranzitu bez dozvole ili drugih dokumenata, do okončanja postupka.

O privremeno oduzetim primjercima vrsta iz st. 1 i 3 ovog člana, organ uprave nadležan za poslove carina izdaje carinskom obvezniku potvrdu.

Privremeno oduzeti primjerci divljih vrsta biljaka i/ili životinja u skladu sa st. 1 i 3 ovog člana predaju se na čuvanje ovlašćenom pravnom licu ili preduzetniku koji ima dozvolu za držanje divljih vrsta biljaka i/ili životinja ili carinskom obvezniku sa zabranom prava raspolaganja.

Ako se propisana dozvola ili drugi dokumenti ne dostave u roku od mjesec dana nakon privremenog zadržavanja ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva mjeseca, organ uprave nadležan za poslove carina donosi rješenje o oduzimanju, a troškove zbrinjavanja snosi prestupnik.

U slučajevima iz st. 2 do 6 ovog člana, organ uprave nadležan za poslove carina dužan je da odmah obavijesti Agenciju, radi evidencije i donošenja odluke o zbrinjavanju oduzetih primjeraka.

Troškove zbrinjavanja (hrana, smještaj, transport i drugo) privremeno zaplijenjenih primjeraka snosi država, osim ako dođe do zaplijene primjerka u skladu sa stavom 6 ovog člana.

U slučaju donošenja rješenja u skladu sa stavom 6 ovog člana, troškove zbrinjavanja (hrana, smještaj, transport i drugo) primjeraka do trenutka donošenja rješenja, snosi carinski obveznik.

IX. OČUVANJE GENETIČKE RAZNOVRSNOSTI

Principi očuvanja genetičke raznovrsnosti

Član 108

Očuvanje genetičke raznovrsnosti i genetičkih resursa divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva sprovodi se u skladu sa principima održivog korišćenja i pravedne raspodjele koristi.

Uzimanje genetičkog resursa iz prirode radi korišćenja ne smije ugrožavati opstanak ekosistema ili populaciju divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva u njihovim staništima.

Pristup i korišćenje genetičkih resursa divljih vrsta iz in situ i ex situ izvora

Član 109

Genetički resursi divljih vrsta iz prirode (in situ) se mogu koristiti na komercijalnoj i nekomercijalnoj osnovi.

Pristup i korišćenje genetičkih resursa divljih vrsta iz prirode u komercijalne svrhe, mogu obavljati pravna lica i preduzetnici koji ispunjavaju uslove u pogledu kadra, prostora i opreme, na osnovu dozvole koju izdaje Agencija.

Pravna lica, preduzetnici i fizička lica mogu sprovoditi istraživanja genetičkih resursa divljih vrsta koje nijesu zaštićene u skladu sa ovim zakonom i koje se ne nalaze u zaštićenom prirodnom dobru, u nekomercijalne svrhe, bez dozvole Agencije, međutim, pravna lica, preduzetnici i fizička lica su u obavezi da Agenciji prijave istraživanja deset dana prije njegovog početka.

Ako pravno lice, preduzetnik i fizičko lice iz stava 3 ovog člana utvrdi mogućnost upotrebe genetičkih resursa u komercijalne svrhe, dužna su da bez odlaganja pribave dozvolu iz stava 2 ovog člana.

Pristup i korišćenje genetičkih resursa autohtonih divljih vrsta iz (ex situ) izvora mogu obavljati pravna lica i preduzetnici na osnovu dozvole koju izdaje Agencija.

Na postupak, uslove izdavanja i sadržaj dozvole iz stava 2 ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe kojim je uređen postupak, uslovi izdavanja i sadržaj dozvole za pristup i korišćenje genetičkih resursa iz in situ izvora.

Zahtjev za izdavanje dozvole pristup i korišćenje genetičkih resursa divljih vrsta iz in situ i ex situ izvora

Član 110

Zahtjev za izdavanje dozvole iz člana 111 ovog zakona sadrži:

1) naziv i sjedište, odnosno ime i adresu podnosioca zahtjeva;

2) dokaz o registraciji za obavljanje djelatnosti (za pravna lica);

3) naziv vrste i količina za koji se traži pristup i korišćenje genetičkih resursa;

4) opis planirane aktivnosti prikupljanja i korišćenja genetičkih resursa te opis uticaja prikupljanja na ostale jedinke u populaciji predmetne vrste i uticaja na stanište;

5) podatke o lokaciji obavljanja aktivnosti vezanih za pristup genetičkim resursima i mjestu istraživanja i/ili korišćenja genetičkih resursa; i

6) obrazloženje potrebe za istraživanjem i krajnje svrhe i/ili namjene sprovođenja planirane aktivnosti ili istraživanja.

Dozvola za pristup i korišćenje genetičkih resursa

Član 111

Agencija izdaje dozvolu za pristup i korišćenje genetičkih resursa ako utvrdi da pristup i korišćenje genetičkih resursa neće narušiti ekosistem i ugroziti populaciju divlje vrste i utvrdi uslove kojima se osigurava pravilna raspodjela koristi koja će proizaći iz korišćenja genetičkih resursa.

Pravna lica i preduzetnici kojima je izdata dozvola dužna su da dostave Agenciji izvještaj o obavljenom pristupu i korišćenju genetičkih resursa do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Lica iz stava 2 ovog člana mogu ustupiti genetičke resurse trećim licima pod uslovima propisanim dozvolom i o tome su dužna da obavijeste Agenciju.

Dozvola iz člana 109 ovog zakona izdaje se na rok do tri godine.

Dozvola iz člana 109 ovog zakona sadrži:

1) uslove za pristup i korištenje genetičkih resursa;

2) rok obavljanja aktivnosti;

3) obavezu izvještavanja o rezultatima istraživanja i načinu korištenja genetičkih resursa;

4) obavezu izvještavanja o prenosu genetičkih resursa trećim licima.

Ako se dozvola izdaje za pristup genetičkim resursu koji se nalazi u granicama zaštićenog prirodnog dobra, Agencija je dužna da prije izdavanja iste pribavi mišljenje upravljača tim zaštićenim prirodnim dobrom.

Agencija vodi evidenciju izdatih dozvola iz člana i zaključenih ugovora iz člana 112 u papirnoj i elektronskoj formi.

Bliži sadržaj zahtjeva, uslove za pristup i korišćenje genetičkog resursa, način vođenja evidencije o izdatim dozvolama i zaključenim ugovorima, izjava o postupanju sa dužnom pažnjom, uslove za prenos genetičkih resursa na korisnika genetičkih resursa zavisno od komercijalne ili nekomercijalne namjene, uslove za prenos genetičkih resursa trećim licima, kao i uslove za pravednu raspodjelu koristi propisuje Ministarstvo.

Ugovor o korišćenju genetičkih resursa i/ili tradicionalnog znanja

Član 112

Agencija i korisnik genetičkih resursa i/ili tradicionalnog znanja kome je izdata dozvola za pristup i korišćenje genetičkog resursa zaključuju ugovor kojim se bliže utvrđuju uslovi za korišćenje genetičkog resursa i uslovi koji se odnose na pravednu raspodjelu koristi koja je nastala na osnovu korišćenja genetičkog resursa.

Obaveze korisnika genetičkog resursa

Član 113

Korisnici genetičkog resursa postupaju sa genetičkim resursima i tradicionalnim znanjem sa dužnom pažnjom.

Kao dokaz o postupanju u skladu sa stavom 1 ovog člana, korisnici genetičkog resursa dužni su da obezbijede, čuvaju i prenose budućim korisnicima tih resursa međunarodno priznati sertifikat o usklađenosti kao i informacije o sadržaju međusobno dogovorenih uslova relevantnih za buduće korisnike genetičkih resursa.

Odredba stava 2 ovog člana ne odnosi se na lica koja pribavljaju genetički resurs iz zbirke koja je upisana u registar zbirki Evropske unije.

U slučaju da međunarodno priznat sertifikat o usklađenosti nije dostupan, korisnici genetičkih resursa dužni su obezbijede podatke o:

1) datumu i mjestu pristupa genetičkom resursu ili tradicionalnom znanju povezanim sa genetičkim resursom;

2) opisu genetičkog resursa ili tradicionalnog znanja povezanog sa korišćenjem genetičkog resursa;

3) izvoru iz kojeg je direktno dobijen genetički resurs ili tradicionalno znanje povezano sa genetičkim resursom, kao i budućim korisnicima genetičkog resursa i tradicionalnog znanja povezanog sa genetičkim resursom;

4) postojanju ili nepostojanju prava i obaveza u vezi sa pristupom i pravednom podjelom dobiti, uključujući prava i obaveze u vezi sa budućim primjenama i komercijalizacijom;

5) dozvoli za pristup i korišćenje, gdje je primjenjivo;

6) uzajamno dogovorenim uslovima, uključujući mogućnosti pravedne podjele dobiti, prema potrebi.

Kada su informacije kojima raspolažu nepotpune ili ako postoje nepouzdanosti o zakonitosti pristupa ili korišćenja, korisnici genetičkih resursa pribavljaju dozvolu za pristup ili jednako vrijedni dokument i uspostavljaju uzajamno dogovorene uslove korišćenja ili prekidaju korišćenje tih resursa.

Korisnici genetičkih resursa su dužni da čuvaju informacije koje su relevantne za pristup i pravednu raspodjelu koristi 20 godina nakon isteka perioda korišćenja.

Zbirka genetičkih resursa

Član 114

Genetički resursi divljih vrsta čuvaju se u zbirkama.

Zbirku iz stava 1 ovog člana može da osnuje pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme, na osnovu dozvole koju izdaje Agencija.

Dozvola iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji sadrži:

1) podatke o podnosiocu zahtjeva (naziv, sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu);

2) podatke o vrsti i količini materijala koji će se sakupljati;

3) opis metodologije čuvanja i skladištenja genetičkih resursa;

4) plan rada za obavljanje poslova zbog kojih se dozvola izdaje;

5) lokalitet na kojem će se vršiti istraživanje ili sakupljanje.

Uz zahtjev iz stava 4 ovog člana podnosi se:

1) dozvola za naučna i obrazovna istraživanja iz člana 90 stav 3 ovog zakona;

2) dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana;

3) drugi dokazi od značaja za dobijanje dozvole.

Agencija vodi evidenciju izdatih dozvola u elektronskoj formi i javno je dostupna.

Bliže uslove iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove šumarstva.

Praćenje korišćenja genetičkih resursa

Član 115

Nadležni organi za praćenje korišćenja genetičkih resursa, tradicionalnog znanja, i pravične raspodjele koristi, u okviru svojih nadležnosti su:

1) Agencija;

2) organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;

3) organ drzavne uprave nadležan za poslove zdravlja;

4) organ uprave nadležan za poslove bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;

5) organ uprave nadležan za poslove autorskih i srodnih prava; i

6) organi državne uprave nadležni za poslove inspekcije u oblasti ekologije, veterine, šumarstva, lovstva i zaštite bilja; javnog zdravlja, morskog ribarstva i marikulture, slatkovodnog ribarstva, za intelektulanu svojinu.

Organi iz stava 1 ovog člana u okviru svoje nadležnosti vrše funkciju kontrolnih tačaka na način da prikupljaju ili primaju relevantne informacije koje se tiču:

1) izdatih dozvola za pristup i korišćenje genetičkih resursa;

2) porijekla genetičkih resursa;

3) zaključenih ugovora o korišćenju genetičkih resursa.

Organi iz stava 1 tač. 1 do 6 ovog člana dužni su da prijave nadležnoj inspekciji svako odstupanje od propisanih uslova za pristup i korišćenje genetičkih resursa propisanih ovim zakonom kao i međusobno dogovorenih uslova.

X. PRAĆENJE STANJA PRIRODE

Monitoring

Član 116

Stanje prirode prati se na osnovu šestogodišnjeg plana monitoringa (u daljem tekstu: plan monitoringa) koji donosi Vlada.

Plan monitoringa priprema Agencija.

Plan monitoringa iz stava 1 ovog člana naročito sadrži: način praćenja i ocjene stanja očuvanosti određenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva uključujući ptice, njihovih staništa i stanišnih tipova i zaštićenih prirodnih dobara.

Monitoring sprovodi Agencija.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, monitoring u zaštićenim prirodnim dobrima sprovodi upravljač tog zaštićenog prirodnog dobra ako ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme koje propisuje Ministarstvo.

Za pojedine poslove iz plana monitoringa Agencija može angažovati pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove u pogledu kadra i opreme.

Ispunjenost uslova iz st. 5 i 6 ovog člana utvrđuje Agencija.

Sredstva za sprovođenje plana monitoringa obezbjeđuju se iz Budžeta.

Bliži sadržaj plana monitoringa i uslove iz st. 5 i 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Agencija je dužna da u roku od 90 dana od dana prestanka vanrednog stanja i sprovođenja mjera i aktivnosti sistema civilne zaštite ili mjera odbrane od poplava u sprječavanju i otklanjanju posljedica velike nesreće, odnosno katastrofe ili vanredne, neizbježne i neotklonjive prirodne pojave sprovede monitoring i utvrdi uticaj sprovedenih mjera i aktivnosti na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, rijetke i ugrožene stanišne tipove,

strogo zaštićene vrste i njihova staništa, kao i zaštićena područja i organu državne uprave nadležnom za poslove ekologije i upravljačima zaštićenih područja dostavi izvještaj o utvrđenom stanju.

Izvještavanje

Član 117

Izvještaj o sprovođenju plana monitoringa sačinjava Agencija na osnovu podataka prikupljenih sprovođenjem tog plana.

Sadržaj izvještaja određuje se prema uputima Evropske komisije.

Agencija, nakon isteka Plana monitoringa, naredne godine dostavlja izvještaj iz stava 1 ovog člana Evropskoj komisiji i objavljuje na sajtu Ministarstva i sajtu Agencije.

Uz izvještaj iz stava 1 ovog člana, Agencija dostavlja Evropskoj komisiji i informaciju o odobrenim izuzecima (derogacijama) u odnosu na zaštićene divlje vrste životinja i ptica.

XI. PRISTUP INFORMACIJAMA I PROMOVISANJE ZAŠTITE PRIRODE

Dostavljanje podataka o stanju prirode

Član 118

Ministarstvo, Agencija, nadležni organi lokalne uprave i upravljači dužni su da na zahtjev zainteresovanih pravnih i fizičkih lica, dostavljaju podatke o stanju i zaštiti prirode, osim podataka koji se smatraju tajnim u skladu sa zakonom.

Podaci iz stava 1 ovog člana dostavljaju se podnosiocu zahtjeva u skladu sa zakonom.

Podaci o zaštićenim prirodnim dobrima, divljim vrstama i drugim podacima o biodiverzitetu koje vodi Agencija moraju biti javni.

Dan zaštite prirode

Član 119

Dan zaštite prirode obilježava se svake godine 20. septembra na dan državnog praznika - Dan Ekološke države.

XII. FINANSIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Obezbjeđenje sredstava za zaštitu prirode

Član 120

Sredstva za zaštitu prirode obezbjeđuju se:

1) iz Budžeta za zaštitu i očuvanje zaštićenih prirodnih dobara koje proglašava Skupština i Vlada:
   - sprovođenje mjera utvrđenih planom upravljanja;
   - isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima;
   - druge namjene utvrđene ovim zakonom;
2) iz budžeta jedinice lokalne samouprave za zaštitu prirodnih dobara koje proglašava jedinica lokalne samouprave:
   - sprovođenje mjera zaštite utvrđenih planom upravljanja;
   - isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima;
   - druge namjene utvrđene ovim zakonom;
3) iz budžeta jedinica lokalnih samouprava za zaštitu parka prirode od nacionalnog značaja, spomenika prirode i predjela izuzetnih odlika koji obuhvataju teritoriju više jedinica lokalne samouprave:
   - sprovođenje mjera zaštite utvrđenih planom upravljanja;
   - isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava u zaštićenim prirodnim dobrima;
   - druge namjene utvrđene ovim zakonom;

4) iz budžeta upravljača morskim dobrom za zaštićena prirodna dobra koja se djelimično ili u potpunosti nalaze u zoni morskog dobra:
   - sprovođenje mjera zaštite utvrđenih planom upravljanja koji donosi upravljač morskog dobra;
   - isplatu naknade vlasnicima nepokretnosti za ograničenja svojinskih prava zaštićenom prirodnom dobru kojim upravlja upravljač morskog dobra;
   - druge namjene utvrđene ovim zakonom;
5) iz donacija, projekata i drugih izvora u skladu sa zakonom.

XIII. NADZOR

Upravni nadzor

Član 121

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo i nadležni organi lokalne uprave, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Nadzor nad radom upravljača zaštićenih prirodnih dobara vrši Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrše nadležne inspekcije za vršenje nadzora nad sljedećim oblastima: ekologija; tržište; turizam; zdravstveno-sanitarna; šumarstvo, lovstvo i zaštita bilja; vode; geodezija; geologija, rudarstvo i ugljovodonici, kulturna dobara, kulturne baštine i arhivska djelatnost; urbanizam igrađevinstvo; sigurnost plovidbe; zaštita prostora i komunalna djelatnostu u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti ekološkog inspektora

Član 122

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora ekološki inspektor kontroliše naročito:

- korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih dobara i drugih djelova prirode;
- da li su za strategije, prostorne planove, programe/planove postavljanja objekata privremenog karaktera, planove i programe upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i druge djelatnosti koje mogu imati uticaja na prirodu), strateške planove razvoja i programe pribavljen akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode;
- da li postoji akt o usklađenosti prije navedenih akata sa izdatim smjernicama i uslovima zaštite prirode;
- da li se zaštićenim područjima upravlja u skladu sa planom upravljanja zaštićenog područja i na osnovu dozvola izdatih u skladu sa ovim zakonom;
- da li se radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima obavljaju na osnovu dozvole i u skladu sa uslovima propisanim dozvolom;
- da li se pristupilo donošenju plana ili programa odnosno realizaciji projekta, koji se odnose na područja ekološke mreže, bez saglasnosti na studiju;
- sprovođenje kompenzatornih mjera definisanih u postupku utvrđivanja preovladavajućeg javnog interesa;
- da li upravljač zaštićenog prirodnog dobra izvršava obaveze utvrđene ovim zakonom i aktom o zaštiti;
- da li se radnje i aktivnosti u speleološkom objektu obavljaju uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr.) obavlja u skladu sa dozvolom Agencije;
- da li se branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja vrši u skladu sa dozvolom Agencije;
- da li se naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim prirodnim dobrima i na zaštićenim vrstama, obavljaju uz dozvolu Agencije i u skladu sa izdatom dozvolom;
- da li se prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar teritorije Crne Gore vrši uz dozvolu Agencije i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se držanje divljih vrsta životinja vrši na osnovu dozvole i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;

- da li se obilježavanje divljih vrsta ptica vrši uz dozvolu Agencije i u skladu sa izdatim uslovima propisanim dozvolom;
- da li se oduzete vrste biljaka, životinja ili gljiva čuvaju na propisan način;
- da li nosilac dozvole za držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu obavještava Agenciju o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole,
- da li se promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva vrši uz dozvolu organa uprave i u skladu sa uslovima datim u dozvoli;
- da li se postupanje sa pticama vrši na osnovu dozvole i uslova propisanih dozvolom;
- da li se postupanje sa divljim vrstama biljaka, životinja ili gljiva vrši u skladu sa zakonom i na osnovu dozvole Agencije;
- da li se zaštićene divlje vrste životinja, biljaka i gljiva koje se drže u zatočeništvu, uzgajaju i stavljaju u promet, odnosno prodaju i kupuju uz dozvolu Agencije;
- da li se pristup i korišćenje genetičkog resursa divljih vrsta iz prirode (in situ) u komercijalne svrhe, obavlja na osnovu dozvole i uslova propisanih dozvolom;
- da li je korisnik, ako je utvrdio mogućnost upotrebe genetičkog resursa u komercijalne svrhe, bez odlaganja pribavio dozvolu;
- da li se pristup i korišćenje genetičkog resursa autohtonih divljih vrsta iz ex situ izvora obavlja na osnovu dozvole i uslova propisanih dozvolom;
- da li su lica koja su ustupila genetički resurs trećim licima pod uslovima propisanim dozvolom, o tome obavijestila Agenciju;
- da li korisnici čuvaju informacije koje su relevantne za pristup i pravednu podjelu dobiti 20 godina nakon isteka perioda korištenja;
- da li zbirka ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme propisane dozvole Agencije.

Ovlašćenja ekološkog inspektora

Član 123

U vršenju inspekcijskog nadzora ekološki inspektor je obavezan da, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzme sljedeće upravne mjere i radnje:

- zabrani korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih dobara i drugih djelova prirode bez dozvole ili protivno uslovima datim u dozvoli;
- naredi pribavljanje smjernica i uslova za zaštitu životne sredine;
- naredi pribavljanje akta o usklađenosti prije navedenog akta sa izdatim smjernicama i uslovima zaštite prirode;
- zabrani vršenje radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim prirodnim dobrima koje se vrše bez dozvole Agencije;
- naredi pribavljanje dozvole za vršenje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim prirodnim dobrima od Agencije;
- naredi sprovođenje kompenzatornih mjera definisanih u postupku utvrđivanja preovladavajućeg javnog interesa;
- naredi sprovođenje planova upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima u dijelu koji se odnosi na mjere i uslove zaštite prirode definisane programima upravljanja;
- naredi upravljaču zaštićenog prirodnog dobra izvršenje obaveza utvrđenih ovim zakonom, aktom o proglašavanju zaštićenog prirodnog dobra, ili Zakonom o nacionalnim parkovima;
- zabrani obavljanje radnji i aktivnosti u speleološkom objektu ako se obavljaju bez dozvole Agencije ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi za obavljanje radnji i aktivnosti u speleološkom objektu pribavljanje dozvole Agencije;
- zabrani korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr.) bez dozvole Agencije;
- naredi pribavljanje dozvole za korišćenje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata (fosili, minerali, kristali, pećinski nakit i dr.);
- naredi nosiocu dozvole da dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju za geološke i paleontološke objekte, sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite;

- zabrani branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja bez dozvole Agencije;
- naredi pribavljanje dozvole za branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, odnosno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja izuzev hvatanja i ubijanja u skladu sa propisima kojima je uređeno lovstvo;
- zabrani naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim prirodnim dobrima i na zaštićenim vrstama, ako se obavljaju bez dozvole Agencije ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi pribavljanje dozvole za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim prirodnim dobrima i na zaštićenim vrstama, ako se obavljaju bez dozvole Agencije;
- zabrani prenošenje živih primjeraka divljih vrsta životinja unutar teritorije Crne Gore ako se vrši bez dozvole Agencije ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani obilježavanje divljih vrsta ptica ako se vrši bez dozvole Agencije ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi pribavljanje dozvole za obilježavanje divljih vrsta životinja i ptica ako se vrši bez dozvole Agencije;
- oduzme divlje, zaštićene i egzotične vrste u koliko za njih ne posjeduje dozvolu Agencije, te iste preda na čuvanje prihvatilištu;
- naredi pribavljanje dozvole za držanje divlje, zaštićene i egzotične vrste ako se drže bez dozvole Agencije;
- naredi da nosilac dozvole za držanje divlje vrste životinje u zatočeništvu, obavijesti Agenciju o svim promjenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na validnost dozvole;
- zabrani uzgoj divljih vrsta životinja koji se vrši bez dozvole Agencije;
- zabrani promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva ako se vrši bez dozvole Agencije ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- naredi pribavljanje dozvole za promet u komercijalne svrhe divljim vrstama biljaka, životinja i gljiva ako se vrši bez dozvole Agencije;
- zabrani izvršenje radnji suprotno odredbama ovog zakona, u cilju zaštite divljih vrsta biljaka, životinja ili gljiva, ako se vrše bez dozvole Agencije ili suprotno uslovima datim u dozvoli;
- zabrani držanje u zatočeništvu, uzgajanje i stavljanje u promet, odnosno prodaju i kupovinu zaštićenih vrsta životinja, biljaka i gljiva, bez dozvole Agencije;
- zabrani promet pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, bez dozvole Agencije;
- zabrani promet zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata;
- zabrani izvoz zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata, bez dozvole Agencije;
- zabrani unošenje i reeksport alohtonih vrsta bez dozvole Agencije;
- zabrani ponovno unošenje autohtonih vrsta vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka u ekosisteme, bez dozvole Agencije;
- zabrani pristup i korišćenje genetičkog resursa divljih vrsta iz prirode (in situ) u komercijalne svrhe, bez dozvole i suprotno uslovima propisanih dozvolom;
- zabrani upotrebu genetičkog resursa u komercijalne svrhe, ako nije pribavljena dozvola;
- zabrani pristup i korišćenje genetičkog resursa autohtonih divljih vrsta iz ex situ izvora bez dozvole i suprotno uslovima propisanih dozvolom;
- naredi obavještavanje Agencije o ustupanju genetičkog resursa trećim licima;
- zabrani upotrebu zbirke ako ne ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

Ovlašćenja carinskog organa

Član 124

U vršenju poslova carinski organ je dužan da kontroliše da li se uz dozvolu Agencije vrši:

- promet pojedinih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, njihovih djelova i derivata;
- izvoz zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata;
- unošenje i reeksport alohtonih vrsta.

Služba zaštite

Član 125

Upravljač je dužan da organizuje službu zaštite radi čuvanja zaštićenog prirodnog dobra.

Službu zaštite vrše čuvari zaštićenog prirodnog dobra (u daljem tekstu: zaštitari), koji ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Zaštitar je dužan da vrši dužnost u službenom odijelu, ima identifikacionu oznaku i može nositi oružje, u skladu sa zakonom.

Identifikacionu oznaku iz stava 3 ovog člana izdaje organ uprave nadležan za poslove policije u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Prava i dužnosti zaštitara

Član 126

Kada zaštitar, u vršenju službe, utvrdi da je učinjena povreda pravila unutrašnjeg reda i kršenja režima zaštite ovlašćen je i dužan da:

- utvrdi identitet lica koje zatekne u zaštićenom prirodnom dobru;
- daje upozorenja ili izdaje naređenja u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- izvrši pregled lica, svih vrsta vozila, plovila, stvari i tovara;
- zadrži lice zatečeno u izvršenju krivičnog djela u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- obezbijedi mjesto događaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- lice koje vrši poslove zaštite može privremeno oduzeti oružje ili predmete pogodne za napad odnosno predmete koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom ili prekršajnom postupku;
- upotrijebi sredstva prinude u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- obavijesti organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora;
- lice bez ličnih isprava, zatečeno u vršenju prekršaja ili krivičnog djela, odmah preda ili obavijesti nadležni organ za poslove policije;
- zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica;
- sarađuje sa vlasnicima i korisnicima prava na nekretninama u zaštićenom prirodnom dobru u cilju zaštite prirode;
- pruža pomoć posjetiocima zaštićenog prirodnog dobra i lokalnom stanovništvu.

Predmete iz stava 1 alineja 6 ovog člana lice koje vrši poslove zaštite će predati policijskom službeniku odmah po njegovom dolasku na mjesto događaja.

U vršenju službe zaštitar je dužan da pokaže identifikacionu oznaku.

XV. KAZNENE ODREDBE

Član 127

Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 eura do 80.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) prouzrokuje trajno narušavanje biološke raznovrsnosti (član 14 stav 1);
2) pali vegetaciju radi krčenja i čišćenja zelenih površina (član 14 stav 2);
3) koristi pirotehnička sredstva u zaštićenim područjima (član 14 stav 3);
4) ne pribavi akt o uslovima i smjernicama zaštite prirode od Agencije prije početka izrade dokumenata iz člana 16 stav 1 ovog zakona (član 15 stav 2);
5) ako Institut ne dostavi Agenciji mišljenje iz člana 15 stav 4 ovog zakona u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva (član 15 stav 5);
6) ne pribavi mišljenje Agencije da li su dokumenta iz člana 15 stav 1 ovog zakona usklađena sa aktom o uslovima i smjernicama zaštite prirode (član 15 stav 9);
7) na moru i podmorju vrši radnje, aktivnosti i obavlja djelatnosti kojima se uništavaju morska staništa značajna za opstanak zaštićenih vrsta biljaka i životinja (član 17 stav 1);
8) ne sprovede mjere remedijacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje odgovornost za štetu u životnoj sredini u slučaju da obavljanjem djelatnosti, radnji i aktivnosti pričini štetu zaštićenim vrstama biljaka, životinja ili gljiva ili prirodnim staništima (član 18);
9) vrši posjećivanje strogog rezervata prirode suprotno uslovima propisanim ovim zakonom (član 21 stav 2);
10) vrši aktivnosti i djelatnosti u posebnom rezervatu prirode kojima se ugrožavaju obilježja i vrijednosti posebnog rezervata prirode (član 23 stav 3);

11) vrši radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja i vrijednosti parka prirode od lokalnog značaja ili parka prirode od nacionalnog značaja (član 25 stav 3);

12) vrši radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja i vrijednosti spomenika prirode (član 26 stav 3);

13) vrši radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja i vrijednosti zbog kojih je predio izuzetnih odlika proglašen zaštićenim (član 27 stav 2);

14) vrši radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, odnosno područjima za koja je donijeta odluka o preventivnoj zaštiti, koje ne podliježu procjeni uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim propisima ili koje nijesu utvrđene planom upravljanja ili godišnjim programom upravljanja, bez saglasnosti Agencije (član 45 stav 1);

15) ne pribavi mišljenje upravljača zaštićenog područja prije izdavanja saglasnosti iz člana 45 stav 1 ovog zakona (član 45 stav 7);

16) ako upravljač ne da mišljenje u roku od 15 dana od dana dostavljanja zahtjeva iz člana 45 stava 2 ovog zakona (član 45 stav 8);

17) ne dostavi izdatu saglasnost iz člana 45 stav 1 ovog zakona upravljaču zaštićenog područja odmah po izdavanju (član 45 stav 10);

18) ne podnese Agenciji zahtjev o potrebi sprovođenja glavne ocjene za planove i programe za koje se ne sprovodi postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu, odnosno za projekte za koje se ne sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu (član 52 stav 1);

19) pristupi donošenju plana ili programa, odnosno realizaciji projekta koji se odnosi na područje ekološke mreže, bez saglasnosti Agencije, odnosno organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine, na studiju o ocjeni prihvatljivosti (član 57 stav 5);

20) ne obavijesti organ nadležan za izdavanje građevinske dozvole o odbijanju davanja saglasnosti na studiju o ocjeni prihvatljivosti (član 57 stav 7);

21) o saglasnosti iz člana 57 st. 2 i 3 ovog zakona ne obavijesti javnost putem elektronskih medija (član 57 stav 8);

22) ako organ uprave na osnovu podnijetog zahtjeva u roku od 30 dana od podnošenja istog ne dostavi Ministarstvu mišljenje sa predlogom odluke o preovladavajućem javnom interesu odnosno o odbijanju preovladavajućeg javnog interesa (član 58 stav 5);

23) ne sprovede kompenzatorne mjere prije realizacije plana, programa, odnosno projekta za koji se utvrdi preovladavajući javni interes (član 59 stav 1);

24) ne donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu (član 61 stav 1 alineja 2);

25) ne obezbijedi službu zaštite i stručnu službu (član 61 stav 1 alineja 3);

26) ne donese finansijski plan zaštite i unapređivanja područja (član 61 stav 1 alineja 4);

27) ne donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova (član 61 stav 1 alineja 5);

28) ne obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite (član 61 stav 1 alineja 6);

29) ne čuva, ne unapređuje i ne promoviše zaštićeno prirodno dobro (član 61 stav 1 alineja 7);

30) ne obilježi zaštićeno područje (član 61 stav 1 alineja 8);

31) ne obezbijedi nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog prirodnog dobra (član 61 stav 1 alineja 9);

32) iako ispunjava uslove ne vrši monitoring u zaštićenom prirodnom dobru i Agenciji ne dostavlja podatke u sklopu godišnjeg izvještaja o realizaciji programa upravljanja (član 61 stav 1 alineja 10);

33) ne dostavi izvještaj Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama i finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera (član 61 stav 1 alineja 11);

34) ne uspostavi mehanizam saradnje sa lokalnim stanovništvom (član 61 stav 1 alineja 12);

35) ne pripremi plan upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom i na isti ne pribavi saglasnost Agencije (član 64 stav 5);

36) za novo zaštićeno područje ne donese plan upravljanja u roku od 18 mjeseci od dana proglašavanja tog zaštićenog područja (član 64 stav 7);

37) ne donese plan upravljanja za park prirode od lokalnog značaja, spomenik prirode, predio izuzetnih odlika,

park-šumu i spomenik parkovske arhitekture koji se nalaze na teritoriji jedne jedinice lokalne samouprave, uz prethodnu saglasnost Ministarstva (član 65 stav 2);

38) ne donese plan upravljanja za zaštićeno područje koje se djelimično ili potpuno nalazi u zoni morskog dobra, izuzev nacionalnog parka, i na isti ne pribavi saglasnost Ministarstva (član 65 stav 4);

39) ako za područje ekološke mreže ne donese plan upravljanja u roku od 12 mjeseci od dana proglašavanja ekološke mreže (član 66 stav 5);

40) ne izradi i ne donese godišnji program upravljanja uz saglasnost Ministarstva, odnosno nadležnog organa lokalne uprave i uz prethodno mišljenje Agencije (član 67 stav 1);

41) ne dostavi godišnji program upravljanja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 15. novembra tekuće godine za narednu godinu (član 67 stav 2);

42) ne dostavi izvještaj o realizaciji plana upravljanja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 31. maja naredne godine od isteka perioda trajanja plana upravljanja (član 68 stav 1);

43) ne dostavi izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave i Agenciji do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 69 stav 1);

44) ne dostavi informaciju o stepenu realizacije aktivnosti po indikatorima i drugim elementima od značaja za razumijevanje uspješnosti upravljanja zaštićenim područjem na teritoriji jedinice lokalne samouprave do 1. aprila tekuće godine za prethodnu godinu (član 69 stav 2);

45) ne donese privremeni program upravljanja za novo zaštićeno područje u roku od šest mjeseci od dana proglašavanja tog zaštićenog područja, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, odnosno organa lokalne uprave i uz prethodno mišljenje Agencije (član 70 stav 1);

46) ne preduzme mjere i radnje za sprječavanje nastanka štete koju mogu da pričine divlje vrste životinja (član 75 stav 1);

47) o otkriću speleološkog objekta ne obavijesti Agenciju u roku od osam dana od dana otkrića (član 79 stav 4);

48) u speleološkim objektima i njihovoj okolini vrši radnje koje su zabranjene članom 80 stav 1 ovog zakona (član 80 stav 1);

49) bez dozvole Agencije u speleološkom objektu vrši radnje i aktivnosti iz člana 80 stav 2 ovog zakona (član 80 stav 2);

50) ne obavijesti Agenciju o datumu početka istraživanja speleološkog objekta (član 81 stav 5);

51) ne dostavi Agenciji podatke o rezultatima naučnih i stručnih istraživanja u roku od tri mjeseca od dana završetka istraživanja (član 81 stav 6);

52) ugrozi ili ošteti speleološki objekat, zatrpa ulaz ili spriječi njegovo korišćenje (član 81 stav 7);

53) ne omogući pristup i razgledanje speleološkog objekta u skladu sa dozvolom Agencije (član 81 stav 8);

54) vrši sakupljanje i uništavanje zaštićenih geoloških i paleontoloških objekata ili ugrožava njihova nalazišta (član 82 stav 2);

55) uzima iz prirode zaštićene geološke i paleontološke objekte na zaštićenom nalazištu ili ležištu mineralnih sirovina (član 84 stav 1);

56) vrši izvoz geoloških i paleontoloških objekata koji su proglašeni zaštićenim (član 84 stav 2);

57) ne vrati geološki i paleontološki objekat u Crnu Goru u roku od šest mjeseci od završetka istraživanja, odnosno ne dostavi izvještaj o obavljenom istraživanju najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka istraživanja (član 84 st. 4 i 5);

58) vrši zabranjene radnje prema primjercima divljih vrsta životinja koje uživaju strogu zaštitu (član 85 stav 2);

59) ne obavijesti Agenciju o slučajevima slučajnog hvatanja i/ili ubijanja vrsta sa Liste zaštićenih vrsta, najkasnije u roku od tri dana od dana tog slučaja (član 85 stav 4);

60) vrši zabranjene radnje prema zaštićenim divljim vrstama biljaka i gljiva (član 85 stav 5);

61) vrši radnje iz člana 85 st. 2 i 5 ovog zakona bez dozvole Agencije (član 87 stav 1);

62) kao imalac dozvole iz člana 87 stav 1 ovog zakona ne dostavi Agenciji izvještaj o preduzetim radnjama do 31. decembra svake godine (član 87 stav 3);

63) upotrebljava sredstva za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja kojima se uznemiravaju njihove populacije i ugrožavaju njihova staništa i koja mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje (član 88 stav 1);

64) koristi metode za široko i neselektivno hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja (član 88 stav 2);

65) koristi zabranjena sredstva za hvatanje, ubijanje i uznemiravanje sisara i riba (član 88 stav 3);

66) vrši naučna i obrazovna istraživanja djelova prirode u zaštićenim prirodnim dobrima i na zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva bez dozvole Agencije (član 89 stav 1);

67) ne obavijesti Agenciju i upravljača zaštićenog prirodnog dobra o tačnom datumu početka istraživanja koja vrši na osnovu dozvole za naučna i obrazovna istraživanja (član 89 stav 8);

68) ne dostavi Agenciji i upravljaču zaštićenog prirodnog dobra podatke o rezultatima istraživanja u roku od mjesec dana od dana završetka istraživanja (član 89 stav 9);

69) ne dostavi holotip pravnom licu nadležnom za poslove prikupljanja i čuvanja prirodnjačkog materijala, ako se prilikom istraživanja utvrdi postojanje nove vrste za nauku (član 89 stav 10);

70) ponovno unosi u prirodu nestale autohtone divlje vrste i njihove uzgojene primjerke bez dozvole Agencije (član 91 stav 1);

71) bere, sakuplja i koristi divlje vrste biljaka i gljiva, odnosno hvata i ubija primjerke divljih vrsta životinja radi stavljanja u promet u komercijalne svrhe bez prethodno izdate dozvole Agencije (član 93 stav 1);

72) ubija, hvata, drži ili uznemirava divlje ptice, naročito u vrijeme othranjivanja ptića i tokom razmnožavanja (član 94 stav 6);

73) premješta, uništava ili uklanja gnijezda i jaja ptica, čak i ako su jaja prazna (član 94 stav 7);

74) ne gradi stubove i tehničke komponente srednjenaponskih i visokonaponskih vodova, vjetroelektrane, žičare i elektrovodove na način da se ptice zaštite od strujnog udara i mehaničkog povređivanja (član 94 stav 9);

75) pri izgradnji visokih objekata ne primjenjuje tehničko-tehnološke mjere radi izbjegavanja negativnih uticaja tih objekata na ptice (član 94 stav 10);

76) obilježava divlje ptice bez dozvole Agencije (član 98 stav 2);

77) ne dostavi Agenciji podatke o obilježenim divljim pticama (član 98 stav 5);

78) vrši promet i tranzit ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja, njihovih djelova i derivata bez dozvole Agencije, odnosno suprotno uslovima propisanim ovim zakonom (član 99 stav 1);

79) vrši prenošenje primjeraka ugroženih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva s mjesta naznačenog u uvoznoj dozvoli bez dozvole Agencije (član 101 stav 1);

80) vrši prekogranični promet primjeraka divljih vrsta biljaka i/ili životinja suprotno zabranama propisanim ovim zakonom (član 105 stav 1);

81) promet primjeraka divljih vrsta ne prijavi na graničnom prelazu organu uprave nadležnom za poslove carina (član 106 stav 1);

82) vrši pristup i korišćenje genetičkog resursa divljih vrsta iz prirode, odnosno in situ izvora, u komercijalne svrhe bez dozvole Agencije (član 109 stav 2);

83) sprovodi istraživanja genetičkog resursa divljih vrsta koje nijesu zaštićene u skladu sa ovim zakonom i koje se ne nalaze u zaštićenom prirodnom dobru, u nekomercijalne svrhe, bez prijave istraživanja Agenciji deset dana prije njegovog početka (član 109 stav 3);

84) ne pribavi dozvolu Agencije u slučaju kada utvrdi mogućnost upotrebe genetičkog resursa u komercijalne svrhe (član 109 stav 4);

85) vrši pristup i korišćenje genetičkog resursa autohtonih divljih vrsta iz ex situ izvora bez dozvole Agencije (član 109 stav 5);

86) ne dostavi Agenciji izvještaj o obavljenom pristupu i korišćenju genetičkog resursa do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 111 stav 2);

87) ustupi genetički resurs trećim licima suprotno uslovima propisanim dozvolom i/ili o tome ne obavijesti Agenciju (član 111 stav 3);

88) osnuje zbirku genetičkih resursa bez dozvole Agencije (član 114 stav 2)

89) Agencija u roku od 90 dana od dana prestanka vanrednog stanja i sprovođenja mjera i aktivnosti sistema civilne zaštite ili mjera odbrane od poplava u sprječavanju i otklanjanju posljedica velike nesreće, odnosno katastrofe ili vanredne, neizbježne i neotklonjive prirodne pojave ne sprovede monitoring i ne utvrdi uticaj sprovedenih mjera i aktivnosti na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, rijetke i ugrožene stanišne tipove, strogo zaštićene vrste i njihova staništa, kao i zaštićena područja i organu državne uprave nadležnom za poslove ekologije i upravljačima zaštićenih područja ne dostavi izvještaj o utvrđenom stanju (član 116 stav 10).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 8.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu državne uprave, organu uprave, organu lokalne samouprave, odnosno organu lokalne uprave novčanom kaznom od 500 eura do 8.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 250 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 24.000 eura.

XVI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 128

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG", broj 54/16) ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Određivanje upravljača zaštićenog područja i revizija

Član 129

Za područja koja su proglašena zaštićenim do stupanja na snagu ovog zakona, a za koje upravljač određen aktom o proglašavanju još uvijek nije formiran, nadležni organi iz člana 39 ovog zakona odrediće upravljača u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupci revizije zaštićenih područja iz člana 41 stav 5 ovog zakona pokrenuće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za određivanje područja ekološke mreže

Član 130

Područja ekološke mreže iz člana 46 ovog zakona odrediće se do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Osnivanje prihvatilišta

Član 131

Prihvatilište iz člana 104 stav 1 ovog zakona osnovaće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 132

Postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Odložena primjena

Član 133

Odredbe člana 49 st. 2 i 3, člana 58 stav 9, člana 59 stav 4 i člana 121 stav 2 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 134

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list CG", broj 54/16).

Stupanje na snagu

Član 135

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 27-5/26-1/13

EPA 1122 XXVIII

Podgorica, 31. jul 2026. godine
Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.